

RAPPORT 215

Prospectie met ingreep in de bodem aan de De Schiervellaan te Rotem (Dilsen-Stokkem)

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de stad Dilsen-Stokkem

Elke Wesemael, Inge Van de Staey en Maxim Hoebreckx
Juni 2014

Opgraving ☐		Prospectie ☒	
Vergunningsnummer:	2013/398		
Naam aanvrager:	Elke Wesemael		
Naam site:	Rotem (Dilsen Stokkem) - De Schiervellaan		

Colofon

**ARON rapport 215 - Prospectie met ingreep in de bodem aan de De Schiervellaan te Rotem (Dilsen-Stokkem).
Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de stad Dilsen-Stokkem**

Opdrachtgever: Stad Dilsen-Stokkem

Projectleiding: Elke Wesemael

Uitvoering veldwerk: Elke Wesemael en Maxim Hoebreckx

Auteurs: Elke Wesemael, Inge Van de Staey en Maxim Hoebreckx

Bijdragen: /

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2014/12.651/19

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2011

ARON-RAPPORT 215

PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM AAN DE DE SCHIERVELLAAN TE ROTEM (DILSEN-STOKKEM)

ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN DE STAD DILSEN-STOKKEM

Elke Wesemael, Inge Van de Staey en Maxim Hoebreckx

Sint-Truiden
2014

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Doelstelling.....	1
2. Bureaustudie.....	2
2.1 Methodiek.....	2
2.2 Onderzoeksresultaten.....	2
2.2.1. Algemene situering van het onderzoeksgebied.....	2
2.2.2. Historische achtergrond.....	4
2.2.3. Eerder archeologisch onderzoek.....	8
2.3 Gaafheid van het onderzoeksgebied en aard van de toekomstige werken.....	9
3. Prospectie met ingreep in de bodem.....	11
3.1 Verloop en methodiek.....	11
3.2 Onderzoeksresultaten.....	12
3.2.1. Bodemopbouw.....	12
3.2.2. Gaafheid van het terrein.....	12
3.2.3. De archeologische sporen.....	12
3.2.4. De archeologische vondsten.....	15
4. Conclusie en aanbevelingen.....	15
4.1. Bureaustudie.....	15
4.2. Prospectie met ingreep in de bodem.....	17
4.3. Aanbeveling.....	18

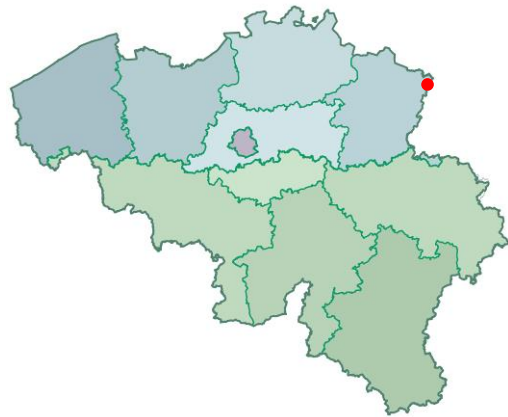
Bijlagen

- Bijlage 1: Administratieve gegevens
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Tijdstabel
- Bijlage 4: Sporenlijst
- Bijlage 5: Vondstenlijst
- Bijlage 6: Fotolijst
- Bijlage 7: Overzichtsplan
- Bijlage 8: Verkavelingsplan
- Bijlage 9: Detailplannen coupes
- Bijlage 10: Vergunningen

Inleiding

De stad *Dilsen-Stokkem* plant de aanleg van een kleine verkaveling ter hoogte van De Schiervellaan te Rotem (Dilsen-Stokkem). Naar aanleiding van deze geplande werken werd door het *Agentschap Onroerend Erfgoed* een prospectieopdracht geadviseerd met als doel het aanreiken van een gemotiveerd advies omtrent de noodzaak van aan archeologisch onderzoek.

Deze opdracht bestond uit een bureaustudie gevolgd door een proefsleuven-/proefputtenonderzoek en werd door *ARON bvba* in opdracht van de *Stad Dilsen-Stokkem* uitgevoerd.

Afb. 1: Kaart van België met aanduiding van het onderzoeksgebied (Bron: NGI 2011).

1. Doelstelling¹

Het onderzoek is opgedeeld in twee fasen: een bureaustudie en een archeologische prospectie met ingreep in de bodem.

Het doel van de archeologische bureaustudie is om de aanwezigheid en bewaringstoestand van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en om zo concrete aanbevelingen te formuleren voor de archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?
- Welke info is er nog te vinden over de voormalige kerk en het kerkhof?
- Werde de nieuwe kapel op dezelfde plaats gebouwd als de voormalige kerk?
- Wat is de ouderdom van het kerkhof?
- Tot wanneer bleef het kerkhof in gebruik?
- Werde het kerkhof geruimd?
- Wat is de impact van de werken op het gekende archeologisch erfgoed.
- Hoe wordt de prospectie met ingreep in de bodem het best uitgevoerd?

Het proefsleuven/putten- onderzoek dat hierop volgt, beoogt een ruimtelijke en inhoudelijke analyse van eventueel aanwezige archeologische sporen op het plangebied. Na evaluatie van de onderzoeksresultaten wordt een advies opgesteld of verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Hierbij moeten volgende vragen beantwoord worden:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er restanten van de oude kerk aanwezig?
- Kan het voormalige kerkhof afgebakend worden?
- Zijn er nog graven aanwezig of werd het kerkhof volledig geruimd?
- Wat is de ouderdom van de graven?
- Wat is de densiteit van de begraving?
- Bevinden de graven zich in verschillende stratigrafische niveaus?
- Kunnen de resultaten van de bureaustudie fijngesteld worden?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Wat zijn de aanbevelingen voor het registreren en bemonsteren van de graven?

¹ Conform de Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem te Dilsen-Stokkem, De Schiervellaan

2. Bureaustudie

2.1 Methodiek

Om een zicht te bekomen op de reeds gekende archeologische waarnemingen binnen het plangebied en zijn directe omgeving werd in eerste instantie de *Centrale Archeologische Inventaris* geraadpleegd. Verder werd contact opgenomen met de heemkring *Nicetas* van Rotem. Zij konden ons evenwel geen informatie bezorgen. In de bibliotheek van Dilsen-Stokkem werden alle boeken geconsulteerd die over Rotem verschenen. Ook werd hiervoor Dhr. *Andre Verheyen*, medewerker secretariaat van de stad Dilsen-Stokkem en gepassioneerd door de lokale geschiedenis, gecontacteerd. Het betreft de boeken: Janssen H. (1947) *Aantekeningen over de geschiedenis van Rotem*, Maaseik; Severijns P. en W. Segers (1966) *De heerlijkheid Rotem*, Rotem; Driessen R. (1988) *Daar de Maas door onze gemeente stroomt*, Genk; Cuypers N. (1996) *Geschied- en heemkundekring Rotem 1986-1996: kroniek en andere verhalen*, Rotem; Smet W. (2002) *Kijk op Rotem: 800 jaar parochie en dorp*, Nieuwkerken-Waas. Met uitzondering van de boeken van Janssen en Severijns & Segers leverde geen van deze boeken informatie op. Ook alle artikels in verband met Rotem die verschenen in het tijdschrift *Limburg* werden geconsulteerd in het documentatiecentrum van het *Provinciaal Gallo-Romeins Museum* te Tongeren: Van De Weerd H. (1923) *Het Landdekenaat Eyck (Limburg 5)*, p. 137-143; Beljone J. (1950) *Een brief over Rotem (Limburg 29)*, p. 119-120; Coenen J. (1947-1948) *Aantekeningen over de geschiedenis van Rotem (Limburg 27)* p. 160; Coenen J. (1948-1949) *Het kasteel Ommerstein te Rotem (Limburg 28)*, p. 1-12; Doumen M. (1937-1938) *Wetenswaardigheden over de kerk van Rotem (Limburg 19)*, p. 229-232; 252-259. Ook hier kon enkel in de artikels van Doumen M. en Van de Weerd H. voor de locatie relevante informatie gevonden worden. Tenslotte werd contact opgenomen met Mevr. *Angela Bitonti* van het *Rijksarchief van Hasselt*, waar het oude kerkarchief van Rotem zich bevindt. Zij liet ons echter weten dat zij geen plannen in hun bezit hebben.

De landschappelijke context van het plangebied werd eveneens cartografisch onderzocht. Dit om de archeologische waarnemingen beter te kunnen kaderen. Hiervoor werd de topografische kaart en de bodemkaart geraadpleegd. Tevens werden verschillende historische kaarten zoals de *Ferrariskaart* (1770-1778), de *Atlas der Buurtwegen* (1846), het *primitief kadaster* (1826, geactualiseerd in 1845)² met mutaties en de kaarten van het *depot de la Guerre* (1877 en 1923) bestudeerd.

De ligging van eventuele ondergrondse kabels en leidingen werd opgevraagd via *KLIP*³. Op deze wijze kon een beeld bekomen worden van de gaafheid van het plangebied. In verband met de geplande werkzaamheden werd tot slot contact opgenomen met Peter de la Haye, architect-stedenbouwkundige stad Dilsen-Stokkem en *Cathy Claessens*, medewerker *Ruimtelijke Ordening* stad Dilsen-Stokkem.

2.2 Onderzoeksresultaten

2.2.1 Algemene situering van het onderzoeksgebied

Het plangebied is 1,5 km ten oosten van de Maas gelegen, die op deze plaats de grens vormt tussen België en Nederland. Het gebied ligt aan de kruising van De Schiervellaan en de Pastoorstraat (Afb. 2). In het noorden bevindt zich het vandaag de dag doodlopende Herke Broekstraatje. Vroeger vormde deze weg een verbinding met Ophoven en Eelen. De weg liep parallel met de Kogbeek (*Dyke Beek*). Het landschap rond het projectgebied werd echter sterk gewijzigd door ontgrinding en het hieraan verbonden ontstaan van grote wateroppervlaktes. Vandaag is het vervolg van het Herke Broekstraatje grotendeels weggegraven, en bevindt zich tussen Rotem en Eelen ten oosten van de voormalige beek een grote grindplas (Afb. 2).

In de zuidwesthoek van het terrein bevindt zich de kapel van *Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes* die dateert van 1878 en gebouwd werd op of rondom de plaats van de oude kerk van Rotem (*infra*). De huidige *Sint-Monulfus* en *Gondulfuskerk* werd in 1938 gebouwd aan de kruising van de Kempenstraat, Haagstraat en Hoogbaan, ca. 800 m meer in zuidwestelijke richting. Het terrein (TAW ca. 34.60 tot 35.30 m) beslaat een oppervlakte van ca. 1492 m² en is kadastraal gekend onder Afdeling 2, sectie A, percelen 881C, 881D en 881E.

² Met dank aan dhr. *John Theunis*, hoofd archief kadaster Hasselt

³ <http://klip.agiv.be/>

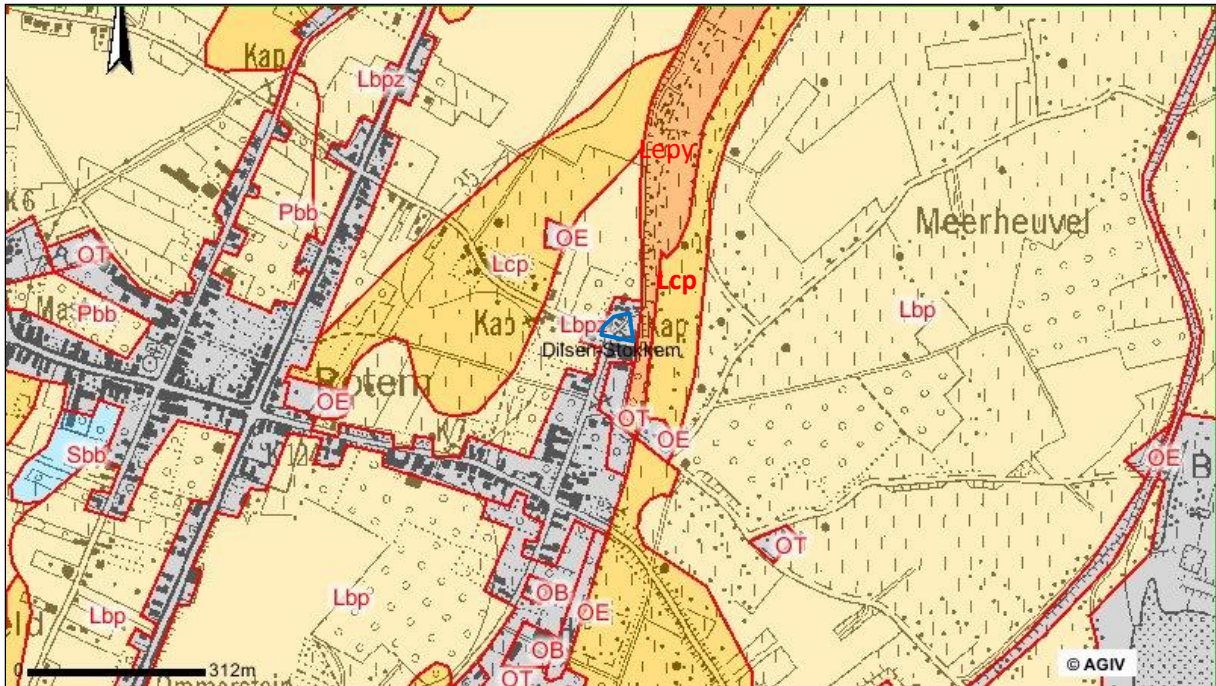
Afb. 2: Kleurenorthfoto met aanduiding van het plangebied (rood). Schaal 1:1700 (Bron: AGIV).

Rotem is gelegen tussen de Maas en de steile hellingen van het Kempisch Plateau, op het zogenaamde terras van Maasmechelen. Het gebied Midden-Maasland is qua reliëf een terrassenlandschap, dat gevormd werd door een herhaalde afwisseling van ijsstijden en warmere interglacialen tijdens het Quartair. Tijdens de ijsstijden was de waterarme Maas niet bij machte de grote hoeveelheden verweringsmaterialen uit de Ardennen over grote afstanden te transporteren. Deze grindmassa's werden in het gebied van het huidige Maasland in de breedte uitgespreid en vormden een bepaald afzettingniveau. In de daaropvolgende interglaciale periode herwon de stroom door de toename van de waterhoeveelheden voldoende energie om een deel van de vroegere sedimenten weg te spoelen. Op die manier kwam een min of meer brede geul tot stand, die tijdens een volgende ijsstijd weer tot op bepaalde hoogte met sedimenten werd opgevuld. Zo werden sedimentatievlakken gevormd, die op verschillende niveaus gelegen waren. Men spreekt in dit verband van Maasterrassen, met als oudste het Hoogterras van het Kempisch Plateau.⁴

Op de bodemkaart (Afb. 3) wordt het terrein gekenmerkt door een OB-bodem, zijnde een bebouwde bodem. Ten westen en oosten van het onderzoeksterrein komt een Lbp en Lbp(z)-bodem voor (lichtgeel), zijnde een droge zandleembodem zonder profiel. De variante op het moedermateriaal z wijst op het zandiger worden in de diepte. De donkergele Lcp bodem geeft een matig droge zandleembodem zonder profiel weer. De oranje Lepy bodem situeert zich rondom de Kogbeek, die het terrein in het oosten begrensd en vertegenwoordigt een natte zandleembodem, eveneens zonder profiel. De variante op het moedermateriaal y wijst op het zwaarder worden van de sedimenten in de diepte. De Kogbeek kan volgens de geomorfologische kaart van Prof. E. Paulissen aan een verlaten Maasmeander gekoppeld worden. Het betreft een relatief jonge Maasmeander waarvan de precieze ouderdom niet gekend is. De meest waarschijnlijke loop van de Romeinse Maas zou evenwel de depressie van deze Kogbeek volgen.⁵ De Kogbeek stroomt ca. 2 km in noordoostelijke richting in de Maas en maakt hierbij een bocht rondom de Meerheuvel. Deze zone wordt als grindontginningsgebied gebruikt en zal na deze ontginning als waterspaarbekken gebruikt worden.

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21710>; Paulissen, E. (1973) Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch Limburg, Het Oude Land van Loon 28, p. 25-55; Reygel P., J. Steegmans en P. Driesen (2011) Prospectie met ingreep in de bodem aan de rode-Kruislaan te Dilsen-Stokkem. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de stad Dilsen-Stokkem (ARON-Rapport 130) Sint-Truiden, p 3.

⁵ Paulissen, E. 1973: Het landschap van de Romeinse Maasvallei in Belgisch Limburg, Het Oude Land van Loon 28, p. 25-55

Afb. 3: Topografische kaart met overlap van de bodemkaart en aanduiding van het plangebied (blauw). Schaal 1:10.000 (bron: AGIV)

2.2.2 Historische achtergrond

Volgens het toponymisch woordenboek van Maurits Gysseling⁶ wordt Rotem voor de eerste maal vermeld in 1174 als *Rotheim*, wat zou afstammen van het Germaanse *ropa* (gerooid bos) en *haima* (woning). De oude kern van het dorp lag binnen de vruchtbare, alluviale gronden van de Maasvallei, achter de winterdijken, die een eind van de Maas werden aangelegd.

Rotem ligt aan de Romeinse heirbaan Tongeren-Nijmegen. De huidige Hoogbaan, 750 m ten westen van het onderzoeksterrein en vroeger de Oude Baan genoemd, volgt haar tracé. Zoals de meeste Maasdorpen is het een Frankische nederzetting, ontstaan tussen de Maas en de heirbaan. Door een groeiend aantal inwoners en regelmatige overstromingen van de Maas werd het dorp steeds verder in westelijke richting uitgebreid. Het dorp had meermaals te lijden door overstromingen, onder meer in 1660, 1830 en 1836. In 1883 werd door de samenwerkende gemeentebesturen van Dilsen en Rotem een 1,75 km lange dijk aangelegd. Vanaf dan bleef het eigenlijke dorp van overstromingen gespaard. In 1985 werd een nieuwe dijk aangelegd van Stokkem tot Rotem.⁷

De oude kern van het dorp, tussen de Maas en de Romeinse heirbaan, was gesitueerd aan De Schiervellaan, de voormalige Kerkstraat. Deze straat loopt evenwijdig met de meest westelijke arm van de Maas. De eerste kerk lag, zoals de meeste kerken in de Maasdorpen, aan de stroom zelf en zou gesticht zijn in 1062 met als patroonheiligen de HH. *Monulphus* en *Gondulphus*. De Sint-Monulphus- en Gondulphusparochie ontstond zeker vóór 1202. Mogelijk was de kerk daarvoor een filiaal van de kerk van Dilsen. Graaf Arnold IV van Loon schenkt in 1242 de kerk aan de abdij van de Godsberg te Neeroeteren, die dan ook het patronaat en de meeste tienden bezat. In 1274 wordt deze abdij verenigd met de cisterciënzerinnenabdij van Oriënten te Rummen, waarbij patronaatsrecht en tienden in het bezit kwamen van deze abdij.⁸

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778) (Afb. 4), zijn De Schiervellaan en Pastoorstraat duidelijk herkenbaar. Ten noorden van het

⁶ M. Gysseling (1960) *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland*, p 863.

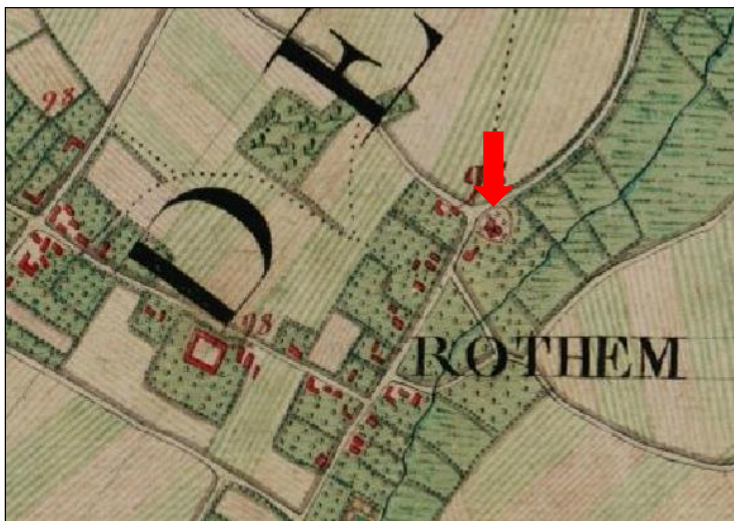
⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21710>

⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21710>

prospectiegebied loopt een weg parallel met de Kogbeek. De oude dorpskerk, die zich situeert op het prospectieterrein, is duidelijk weergegeven en heeft zowel in het noorden, oosten als zuiden een gebogen apsis. De kerk wordt door een cirkelvormige muur in baksteen omheind. Deze muur deed in tijden van gevaar bovendien dienst als verdedigingsgordel.⁹ Binnenin deze ommuring situeert zich ook het kerkhof. De kerk zelf situeert zich iets in het zuiden van het terrein. Op de Ferrariskaart valt op dat de ingetekende kerk een vreemde vorm lijkt te hebben, met mogelijk twee absiden. Het is uiteraard niet zeker dat het gebouw naar werkelijkheid werd getekend, maar dan zou men bij een tekening door iemand die de kerk nooit gezien heeft eerder een traditionele rechthoekige vorm verwachten. Omheen het kerkgebouw staan binnen de kerkhofmuur aan drie zijden grafkruisen getekend (Afb. 5).

Op basis van de literaire bronnen wordt duidelijk dat het een kleine kerk was, opgebouwd uit maaseiken. In een document van 1833 wordt het kerkgebouw genoemd: *“eene oude bouwvallige kleine kerk, gestaan aan den uithoek Oost der gemeente, naast het kerkbroek en buiten de huizen, hebbende een kleinen kerkhof naast dezelve en geheel omzet met muren. Dit gebouw waarvan men bij gebrek aan documenten geen begin kan aanwijzen, droeg alle uitwendige teekens van een zeer hoogen ouderdom.”*¹⁰

Ook de kerkhofmuur was in slechte staat, hoewel de gemeente in 1775 nog herstellingswerken had laten uitvoeren. De gemeente verkocht in 1836 de kerk aan Caspar Vandeeren te Maaseik voor *duizend vier honderd vijftig franken*. De koper was vrij om het goed te gebruiken zoals hij zelf wilde. Bij een afbraak zou het hout en de andere bouwstoffen gebruikt worden om een nieuwe pastorie te bouwen.¹¹ Dat de kerk kort hierop werd gesloopt, kan aangetoond worden op basis van de plannen van het primitief kadaster. Op de overzichtskaart van Rotem, aangemaakt in 1826 staat de oude kerk, in het blauw¹² weergegeven (Afb. 6). Ook op de bijhorende detailkaart stond de kerk oorspronkelijk afgebeeld in het midden van het terrein (Afb. 7 en 8). Omdat de toestand bij de actualisatie van het kadaster in 1845 was gewijzigd, werd het gebouw echter weggegomd. Toch kunnen evenwel de contouren van de oude kerk nog herkend worden. De kerk was gelegen in het midden van het perceel met het kerkkoor naar het oosten gericht. Een muur werd niet afgebeeld.¹³ Op de Atlas der buurtwegen (1844) (Afb. 9) is de oude kerk niet afgebeeld.

Afb. 4: De kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). (Bron: Koninklijke Bibliotheek van België).

Afb. 5: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met schematische aanduiding van het onderzoeksgebied (rood). (Bron: Koninklijke Bibliotheek van België).

⁹ Severijns P. en W. Segers (1966) *De heerlijkheid Rotem*, Rotem, p. 24.

¹⁰ Doumen M. (1937-1938) *Wetenswaardigheden over de kerk van Rotem*, (Limburg, 19), p. 252.

¹¹ Janssen H. (1947) Aantekeningen over de geschiedenis van Rotem, Maaseik, p. 46

¹² Aanduidingen in het blauw waren vrij van belasting.

¹³ Volgens mondelinge bron van Dhr. John Theunis gebeurde dit niet omdat hierop geen belasting diende betaald te worden.

Afb. 6: Overzichtskaart primitief kadaster uit 1826 met aanduiding van de oude kerk in het blauw. (Archief Kadaster Hasselt).

Het westelijke deel van het grondgebied Rotem, gedeeltelijk gelegen op het Kempisch Plateau, werd oorspronkelijk ingenomen door het Ledebos, dat door overbeweiding en houtkap doorheen de eeuwen veranderde in heidegronden. Vanaf 1832 begint ook in het westelijke deel de bebouwing toe te nemen. In 1834 wordt de nieuwe kerk gebouwd aan het kruispunt Haagstraat/Hoogbaan, dat zich vanaf deze periode ontwikkelt tot het eigenlijke centrum van het dorp.¹⁴ Ook de huidige kerk heeft een apart grondplan, waarbij het portaal en de toren tegen de zuidelijke dwarsbeuk geplaatst zijn. Het is niet duidelijk of er een verband is met het bouwplan van de oude kerk, die op de Ferrariskaart ook een apart grondplan lijkt te hebben.

Op het onderzoeksterrein zelf werd, in de zuidwesthoek, de kapel van Onze-Lieve-Vrouw-van-Lourdes gebouwd. Op de topografische kaart van 1877 (Afb. 10) is deze kapel nog niet afgebeeld. De gevelsteen op de kapel bevat het jaartal 1878, volgens de mutatieschetsen van het kadaster wordt de wijziging in 1879 gedateerd (Afb. 11). Perceel 881a wordt vanaf hetzelfde moment in de leggers niet meer als kerkhof maar als weide omschreven.

Ook op de topografische kaart van 1923 staat de kapel op het terrein afgebeeld (Afb. 12). De weg die in noordelijke richting langsheen het onderzoeksterrein en de Kogbeek loopt (zie *supra*) blijft tot de topografische kaart van 1877 duidelijk aangeduid. Op de topografische kaart van 1923 is deze weg als doodlopende straat aangeduid, vergelijkbaar met de huidige situatie (cfr. Herke Broekstraatje).

Afb. 7: Detailkaart primitief kadaster uit 1826 met aanduiding van perceel 881 (rood). (Archief Kadaster Hasselt).

Afb. 8: Detailkaart primitief kadaster uit 1826 met aanduiding van perceel 881 (rood). (Archief Kadaster Hasselt).

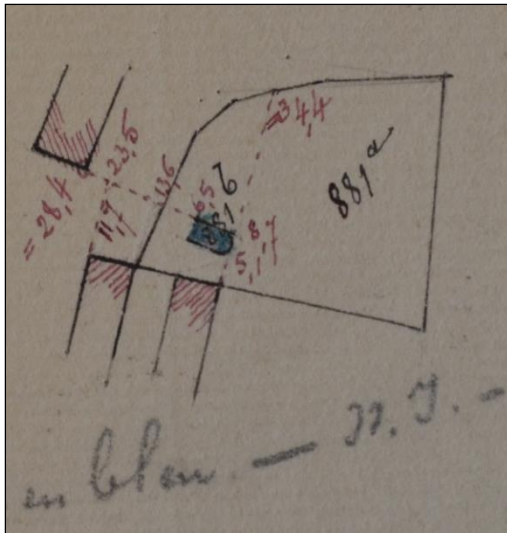
¹⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/21710>

Afb. 9: Detail uit de Atlas van de Buurtwegen met indicatie van het projectgebied (rood). (bron: GIS Provincie Antwerpen).

Afb. 10: Detail uit de topografische kaarten, 1877 met indicatie van het projectgebied (geel). (bron: <http://patrimoine.spw.wallonie.be/cartotheque>).

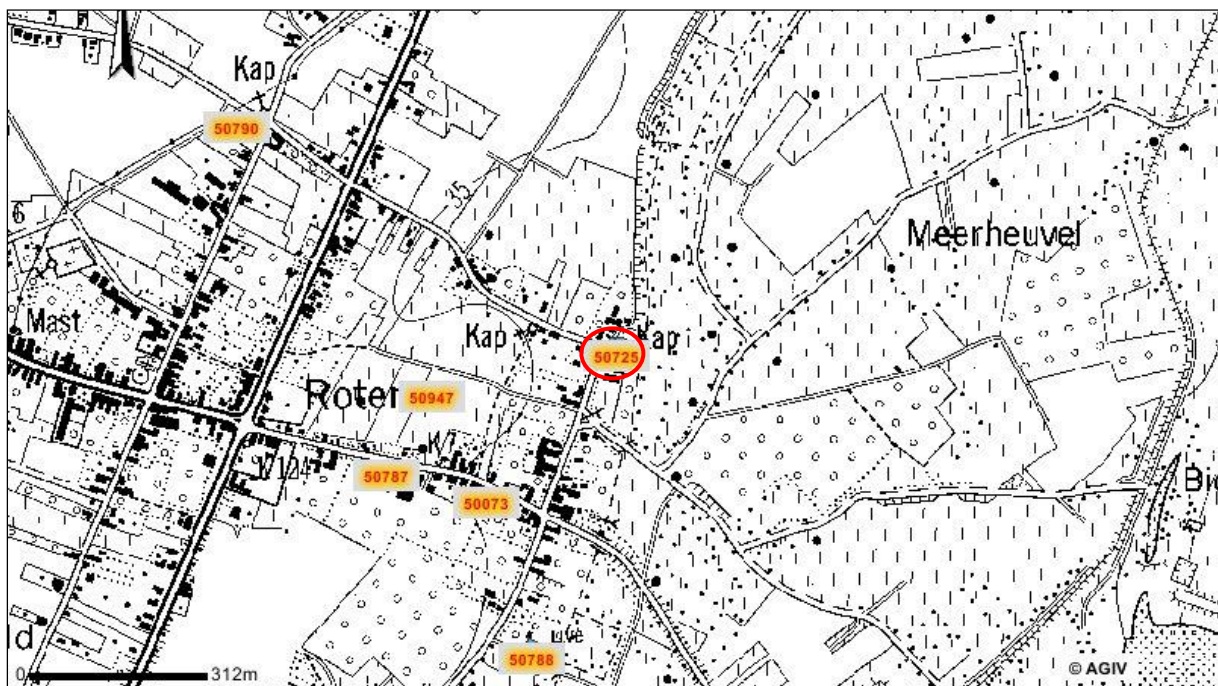

Afb. 11: Mutatieschets van 1879, perceel 881 met de bouw van de kapel. (Archief Kadaster Hasselt).

Afb. 12: Detail uit de topografische kaarten, 1923 met indicatie van het projectgebied (rood). (bron: <http://patrimoine.spw.wallonie.be/cartotheque>).

2.2.3 Eerder archeologisch onderzoek

Afb. 12: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van omliggende vindplaatsen en het projectgebied (rood). Schaal 1:10.000 (Bron: AGIV).

Uit het plangebied zelf is CAI 50725 gekend en refereert naar de oude dorpskerk, die voorheen besproken werd (*supra*) (Afb. 12). Ook werden in de onmiddellijke omgeving van het plangebied enkele losse vondsten gedaan die een historische en prehistorische bewoning in het gebied aantonen. Ca. 330 m ten zuidwesten werden naast enkele losse vondsten middeleeuws aardewerk ook twee scherven handgevormd aardewerk aangetroffen die vermoedelijk in de vroege-midden bronstijd te dateren zijn. Deze werden bovendien in samenhang met een keienbed aangeduid, dat als mogelijk graf of cultusplaats geïnterpreteerd werd (CAI 50947). 350 m ten zuiden werden aan de Kempenstraat tevens enkele losse aardewerkvondsten uit de Merovingische periode aangetroffen (CAI 50073). 560 m ten zuiden van het onderzoeksterrein geeft CAI 50788

een laatmiddeleeuwse hoeve weer. De Kesselhoeve (CAI 50787) dateert uit de 18de eeuw, evenals een molen die 750 m in noordwestelijke richting op de Ferrariskaart staat afgebeeld (CAI 50790). Zoals eerder reeds werd aangehaald loopt ca. 750 m ten westen van het projectgebied de Romeinse heirbaan Tongeren-Nijmegen.

2.3 Gaafheid van het onderzoeksgebied en aard van de toekomstige werken

Het projectgebied (1492 m² groot) zal in 5 loten onderverdeeld worden. Bijlage 8 geeft een overzicht van de inplanting van deze loten op het terrein. Lot 1 zal bebouwd worden en beslaat een oppervlakte van 1068 m². Wegens de ligging van het onderzoeksgebied in een effectief overstromingsgevoelig gebied is geen kelder voorzien. Lot 2 en 3, respectievelijk 178 en 29 m² groot, situeren zich in het noorden van het onderzoeksterrein en zullen aan het openbaar domein worden overgedragen. Lot 4, in de zuidwesthoek van het onderzoeksterrein, heeft een oppervlakte van 212 m² en wordt door de kapel van OLV ingenomen en behoudt zijn bestemming. In het zuiden van het terrein situeert zich tenslotte lot 5 met een oppervlakte van slechts 5 m², net ten noorden van een reeds aanwezige elektriciteitscabine.

Afb. 15-16: Maaskeien die momenteel zichtbaar zijn onder de noordwestelijke hoek van de haag omheen de huidige kapel (boven) en zicht op een maassilo die werd aangelegd op het terrein (onderaan)(ARON bvba).

Afbeelding 13 en bijlage 2 geven een overzicht van de toekomstige situatie met overlap van het primitief kadasterplan. Hierop is in het blauw de vermoedelijke locatie van de oude kerk aangeduid, zoals oorspronkelijk stond weergegeven op het primitief kadasterplan. De oude kerk situeert zich voornamelijk ter hoogte van lot 1. In het groen worden op bijlage 1 de huidige nutsleidingen weergegeven. Op basis hiervan wordt duidelijk dat de huidige riolering (lot 2) ter hoogte van de noordwesthoek van de oude kerk werd aangelegd. Het terrein wordt in deze zone bovendien door een laagspanning- en middenspanning kabel verstoord.

De zuidwesthoek van de kerk situeert zich daarentegen ter hoogte van lot 4, onder de huidige kapel. Mogelijk is dit zelfs zichtbaar aan het oppervlak. Bij een terreinbezoek in het najaar van 2013 was ter hoogte van de noordwestelijke hoek van de haag omheen de huidige kapel een grote hoeveelheid maaskeien te zien. Mogelijk zijn deze afkomstig van de gesloopte muur van de kerk die precies op deze plek verwacht wordt. Op het terrein werden in het recente verleden enkele maassilo's aangelegd. Of het verdiepen van deze silo's of het veelvuldig berijden van het oppervlak met zware machines schade hebben aangebracht aan het onderliggende archeologisch erfgoed is momenteel niet duidelijk.

Afb. 13: Te ontwerpen toestand met overlap van de primitieve kadasterkaart. In het blauw is de kerk aangeduid, zoals weggevaagd op het primitief kadasterplan (1826).

3. Prospectie met ingreep in de bodem

3.1 Verloop en methodiek

Afb. 14: Zicht op het noordelijke uiteinde van sleuf 1. Op de voorgrond is 1 m wegverharding (grind) de circa 3 m brede verstoring door de aanleg van een riool te herkennen.

Het vooropgestelde plan hield de aanleg van 3 à 4 proefputjes van ca. 2x6 m in die inzicht zouden kunnen bieden in de ligging en conditie van de buitenwanden van de kerk, het kerkhof en de kerkhofmuur. Aan de zuidzijde van de kerk, over het algemeen de meest gebruikte zone voor kerkbegroaving, zou de sleuf verlengd worden om de stratigrafie van het kerkhof op te meten en een inschatting te kunnen maken van het aantal graven en hun bewaringstoestand.

Op 16 juni 2014 werd gestart met het graven van een eerste sleuf aan de noordzijde van het terrein vanaf de veldweg in de richting van de kerk. Zoals verwacht werd hier na 1 m wegverharding (grind) de circa 3 m brede verstoring door de aanleg van een riool vastgesteld.

Na deze eerste 4 m werd pas een zandleempakket zichtbaar. Om meer duidelijkheid te scheppen werd bijgevolg besloten de sleuf aanzienlijk te verlengen. Na 11 m werd een recente maïskuil (S1) aangesneden die verdiept werd om de diepte van de kuil na te gaan. Na circa 21 m werd een gelijkaardige verstoring (S3) aangetroffen. Ook hier werd ervoor gekozen om lokaal te verdiepen.

Bij het verdiepen van S1 kwamen enkele grote fundamentkeien aan het licht, waarna besloten werd om de sleuf lokaal uit te breiden. Hierbij kwamen een restant van het fundament (S5) aan het licht. In dit kijkvenster werden zowel aan oost (PP2)-

als aan de westzijde (PP3) de profielen opgeschoond, gefotografeerd en getekend op 1:20.

Bij de verdieping van de tweede verstoring werd duidelijk dat deze een muurfundament van de kerk (S6) doorsneed. Dit bood de mogelijkheid om de opbouw van het muurfundament in profiel te registreren. Ook werd het profiel van de westelijke sleufwand in deze verdieping geregistreerd.

Aangezien via deze eerste sleuf de kerk gelokaliseerd was werd besloten om enkel nog ten westen van deze sleuf een tweede proefput aan te leggen ter hoogte van waar de kerkhofmuur te verwachten was. In deze proefput werd weliswaar enkel verstoring vastgesteld.

De aanwezige sporen werden vervolgens genummerd, manueel opgeschoond, gefotografeerd, beschreven en ingemeten. Bij de uitwerking van het onderzoek werd een databank opgesteld met een sporenlijst, een fotolijst en een vondstenlijst. De veldtekeningen en dagrapporten zijn eveneens gedigitaliseerd.

3.2 Onderzoeksresultaten

3.2.1 Bodemopbouw

Bodemkundig staat het terrein gekarteerd als bebouwde zone. Gebaseerd op de omliggende gebieden kon een droge zandleembodem zonder profielontwikkeling verwacht worden en een natte zandleembodem richting de Kogbeek. Bij het aanleggen van de sleuven werd enkel in de zone tussen 15 en 20 m een natuurlijke bodem aangesneden in de vorm van een alluviaal zandleempakket. In de zones waar menselijke activiteit de natuurlijke bodemopbouw aangetast had was dit pakket volledig vergraven. Hieronder, ca. 1,20 m onder het maaiveld, begon een natuurlijke grindlaag. Dit pakket is te relateren aan holocene afzettingen in de alluviale vlakte van de Maas. Het zandleempakket hierop staat in verband met latere overstromingen.¹⁵ De bouwvoor bleek eveneens grotendeels aangetast door recente activiteit en was in sommige zones zelfs compleet afwezig.

3.2.2 Gaafheid van het terrein

Zoals verwacht was een groot deel van het onderzochte terrein aangetast door menselijk ingrijpen. Vertrekkende vanuit de noordzijde van de sleuf werd tussen 1 en 4 m de te verwachten rioleringsleuf aangesneden. Tussen 11 en 15 m werd een grote maïskuil aangetroffen. Na circa 21 m werd een tweede grote, recente kuil vastgesteld die in de rest van de sleuf aanwezig was. Beiden waren uitgegraven tot op het grindpakket. Deze verstoringen zijn te verklaren door recente activiteiten van minstens twee generaties landbouwers die op verschillende plekken van het terrein dergelijke kuilen hebben aangelegd. Deze activiteiten verklaren eveneens de sterk gecompacteerd bovengrond, de ongelijke bouwvoor en de aanwezigheid van bandensporen tot diep in het zandleempakket.

Tussen 4 en 11 m was een tweede laag vast te stellen die eveneens sterk aangetast was door menselijke activiteit. Het gaat om een alluviaal zandleempakket waarin begraving heeft plaatsgevonden. Deze lijkt weliswaar op een bepaald punt zwaar vergraven te zijn geweest te zien aan botmateriaal buiten anatomisch verband en de afwezigheid van kistaflijnningen. In alle waarschijnlijk is er een relatie met de afbraak van de kerk waarbij eveneens besloten werd om het kerkhof op zijn minst gedeeltelijk te ontruimen. Deze gehomogeniseerde laag zit tot op de natuurlijke grind.

Enkel tussen 15 en 20 m werd intacte moederbodem aangesneden in de vorm van een alluviaal zandleempakket.

3.2.3 De archeologische sporen

In het totaal werden 8 sporen aangetroffen. Twee hiervan zijn de grote recente maïskuilen (S1, S3) die beiden bestaan uit een donkere, homogene vulling met plasticresten, leesteen, organische resten en maaskeien. In het geval van S1 zijn deze maaskeien afkomstig van een doorsneden kerkfundering (S5). De andere sporen zijn direct te relateren aan de kerk en het kerkhof.

Op drie plekken werden muurfundamenten afkomstig van de kerk vastgesteld. S5 is vermoedelijk een restant van het noordelijke kerkship. Deze is opgebouwd uit grote maaskeien in droog verband met daarop kleinere maaskeien in kalkmortel. In de hieraan grenzende maïskuil (S1) werd eveneens een grote maaskei van ca. 1 m doorsnede aangetroffen die mogelijk als hoeksteen gediend heeft.

Afb. 15: muurfundamenten S4 (vlak) en S6 (profiel)

S4 en S6 zijn, gebaseerd op hun ligging, te benoemen als de hoek en aanzet van een apsis in de zuidelijke bijbouw. Hier was er sprake van een combinatie van kleine en grote maaskeien in droog verband. In het profiel

¹⁵ Paulissen, P. 33

van S6 werd een funderingssleuf op een diepte van 55 cm onder het maaiveld vastgesteld. Het fundament werd bijgevolg aangelegd door een sleuf uit te graven die vervolgens volgestort werd met maaskeien. In deze sleuf werden menselijke botresten en baksteenfragmenten aangetroffen. Aangezien S4 en S6 in dezelfde fase aangelegd werden kan men ervan uitgaan dat S4 op dezelfde manier opgebouwd is. S8 werd niet verder verdiept, maar gebaseerd op de ligging en oriëntatie zou het gaan om een fundament van de zuidelijke buitenwand.

Deze muurfundamenten geven enig inzicht in de vorm van de kerk. Het gaat vermoedelijk om een rechthoekige zaalkerk met een bijbouw aan de zuidkant. S6 doet eveneens vermoeden dat er sprake is van een apsis aan deze bijbouw. Voor zover we dit hebben kunnen vaststellen is deze plattegrond conform met de afbeelding van de kerk op de Ferrariskaart. De aanwezigheid van botmateriaal in de funderingssleuf en de aanwezigheid van in situ begraving onder de fundering geven aan dat er al begraving aanwezig was aan de zuidzijde toen deze bijbouw werd aangelegd. Er is bijgevolg sprake van minstens twee bouwfases waarbij iets of wat exacte datering nog niet mogelijk is. De aanwezigheid van fragmenten van paarse Fumay-leisteen op het terrein geeft wel aan dat er bouwwerken zijn uitgevoerd in de 13^e eeuw.

Zoals eerder al aangegeven werd te noorden van S5 een dik vergraven pakket aangetroffen met botmateriaal

Afb. 16, 17: Luchtopname van de fundamentrestanten van de kerk in SL 1, met en zonder aanduiding van de funderingen (geel) (Bron: HcCreate).

uit anatomisch verband (S5). Deze verstoring is waarschijnlijk te relateren aan de afbraak van de kerk waarbij het kerkhof tenminste gedeeltelijk gelegeerd is. Hier zijn weliswaar geen bronnen van en een bezoek aan het nieuwe kerkhof bracht eveneens geen graven aan het licht die dateren van voor de afbraak van de kerk. Los van enige beweegredenen betekent dit dat minstens een deel van het kerkhof verstoord is. Toch werden nog twee graven aangetroffen waarvan een met zekerheid en de ander hoogstwaarschijnlijk in situ bewaard zijn. Het gaat om een graf met een W-O oriëntatie dat in het grindpakket onder S2 zat (S7). De ligging in het

grindpakket heeft er waarschijnlijk voor gezorgd dat het niet mee weggegraven is. Ook onder S6 werden botresten aangetroffen die eveneens in anatomisch verband lijken te zitten. We kunnen bijgevolg veronderstellen dat ondanks zware vergravingen op zijn minst een aantal graven in situ bewaard zijn gebleven.

Afb. 18. Fundament van de noordelijke buitenwand (S5). Foto in westelijke richting. Links de maïskuil (S1) en rechts de verspitte laag.

Afb. 19: Muurfundamenten S4 in bovenaanzicht, foto in oostelijke richting. Dit is het fundament van een zuidelijke aanbouw aan het kerkship.

Afb. 20: Zicht op het westprofiel van het uitgebreide deel van SL1, met muurfundament (noordmuur kerkschip) S5. Het fundament wordt net niet geraakt (of vermeden na raken) door de maïskuil (geel).

3.2.4 De archeologische vondsten

Er werden twee vondsten ingezameld. Het gaat om twee kleine aardewerkfragmenten. V1 komt uit S1, een maïskuil, en is bijgevolg niet meer te relateren aan zijn oorspronkelijke context. Het gaat om middeleeuws lokaal roodbakend aardewerk.

V2 zat in de opvulling van de funderingssleuf van S 6. Het gaat om een stukje vol-middeleeuws Maaslands witbakkend aardewerk. Dit ene fragment biedt weliswaar geen mogelijkheid om een datum voorop te stellen voor de aanleg van de fundering. De huidige vondsten geven bijgevolg geen inzicht in de chronologie van de site.

4. Conclusie en aanbevelingen

4.1 Bureaustudie

Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens? Welke info is er nog te vinden over de voormalige kerk en het kerkhof?

Naast de gegevens in de *Centrale Archeologische Inventaris* kon slechts in twee boeken en twee artikels over Rotem informatie over de oude kerk gevonden worden. Daarnaast werden verschillende historische kaarten zoals de *Ferrariskaart* (1770-1778), de *Atlas der Buurtwegen* (1846), het *primitief kadaster* (1826, met actualisatie in 1845) en mutaties en de kaarten van het *depot de la Guerre* (1877 en 1923) bestudeerd. Op basis van deze bronnen zou de oude kerk gesticht zijn in 1062 met als patroonheiligen de HH. *Monulphus* en *Gondulphus*. De Sint-Monulphus- en Gondulphusparochie ontstond zeker vóór 1202. Mogelijk was de kerk

daarvóór een filiaal van de kerk van Dilsen die zijn oorsprong kent in de Karolingische periode.¹⁶ Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) is de kerk duidelijk weergegeven en wordt ze door een cirkelvormige muur omheind. Binnenin deze ommuring situeert zich ook het kerkhof. De kerk zelf lijkt zich op de Ferrariskaart iets in het zuiden van het terrein te situeren. Deze kleine kerk was opgebouwd uit maaskeien en werd na een verkoop in 1836 gesloopt. Dit kan aangetoond worden op basis van de plannen van het primitief kadaster. Terwijl op de overzichtskaart van Rotem, aangemaakt in 1826 de oude kerk duidelijk staat weergegeven, is het gebouw op de bijhorende detailkaart weggegomd. Dit gebeurde vermoedelijk bij de actualisatie van het kadaster in 1845 na een wijziging van de toestand. Toch kan op basis van het primitief kadasterplan de kerk in het midden van het terrein gesitueerd worden. Op de Atlas der buurtwegen (1844) is de oude kerk niet afgebeeld. In de zuidwesthoek van het terrein werd in 1878-1879 de kapel van Onze Lieve Vrouw van Lourdes gebouwd.

Werd de nieuwe kapel op dezelfde plaats gebouwd als de voormalige kerk?

Op het detailplan van de primitieve kadasterkaart (1826), waar de kerk evenwel werd weggegomd, stond de kerk afgebeeld in het midden van perceel 881. De kapel van Onze Lieve Vrouw werd in 1878-1879 meer in de zuidwesthoek van het perceel gebouwd. Dit beeld werd bevestigd door het archeologisch proefonderzoek.

Wat is de ouderdom van het kerkhof?

Volgens de literaire bronnen zou de kerk in 1062 gesticht zijn. Dat het kerkhof een vergelijkbare ouderdom heeft, is mogelijk, maar dit viel niet te controleren binnen dit onderzoek.

Tot wanneer bleef het kerkhof in gebruik?

In de kadastrale legger van 1845 staat het perceel als kerkhof omschreven. Vanaf 1879 krijgt het terrein ten noorden van de kapel) in de kadastrale leggers een functiewijziging van kerkhof naar weide. Op basis hiervan kan verondersteld worden dat het kerkhof tussen 1845 en 1879 in onbruik raakte. Het oudste nog zichtbare graf op het nieuwe kerkhof dateert van 1846, vanaf deze datum wordt er dus met zekerheid begraven op een nieuwe locatie.

Werd het kerkhof geruimd?

Zowel op basis van literaire als cartografische bronnen kan hierop geen antwoord gegeven worden. Uitgaande van de mondelinge mededeling van de pachter van het perceel werd vermoed dat het kerkhof niet werd geruimd. Hij trof in de loop der tijd meermaals menselijk bot aan op het terrein. De verspitte laag met menselijk bot buiten anatomisch verband aangetroffen tijdens het sleuvenonderzoek spreekt dit tegen. Daarbij werd maar een graf aangetroffen waarvan met zekerheid vastgesteld kon worden dat het in situ bewaard was. Dit doet vermoeden dat het oude kerkhof op zijn minst gedeeltelijk werd geruimd. Op het nieuwe kerkhof werden evenwel geen aanwijzingen gevonden die wijzen op herbegraving.

Wat is de impact van de werken op het gekende archeologisch erfgoed?

Het projectgebied zal in 5 loten onderverdeeld worden. Lot 1 zal bebouwd worden en beslaat een oppervlakte van 1068 m². Lot 2 en 3, respectievelijk 178 en 29 m² groot, situeren zich in het noorden van het onderzoeksterrein en zullen aan het openbaar domein worden overgedragen. Lot 4, in de zuidwesthoek van het onderzoeksterrein, heeft een oppervlakte van 212 m² en wordt door de kapel van OLV ingenomen en behoudt zijn bestemming. In het zuiden van het terrein situeert zich tenslotte lot 5 met een oppervlakte van slechts 5 m², net ten noorden van een reeds aanwezige elektriciteitscabine.

Op basis van het primitief kadasterplan kan de vermoedelijke ligging van de oude kerk bepaald worden. De kerk situeert zich voornamelijk ter hoogte van lot 1 en is op deze manier mogelijk grotendeels bewaard gebleven. Wegens de ligging van het onderzoeksgebied in een effectief overstromingsgevoelig gebied is geen

¹⁶ Inventaris onroerend erfgoed. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/71138>

kelder voorzien. Toch kan aangenomen worden dat het aanwezige archeologische erfgoed, vastgesteld op 20 en 60 cm onder het huidige maaiveld, bij de werken vernield kan worden.

Hoe wordt de prospectie met ingreep in de bodem het best uitgevoerd?

Het vooropgestelde plan hield de aanleg van 3 à 4 proefputjes van ca. 2x6 m in die inzicht zouden kunnen bieden in de ligging en conditie van de buitenwanden van de kerk, het kerkhof en de kerkhofmuur. Aan de zuidzijde van de kerk, over het algemeen de meest gebruikte zone voor kerkbegroving, zou de sleuf verlengd worden om de stratigrafie van het kerkhof op te meten en een inschatting te kunnen maken van het aantal graven en hun bewaringstoestand.

4.2 Prospectie met ingreep in de bodem:

Zijn er archeologische sporen aanwezig?

Ja. In het totaal werden 8 sporen aangetroffen. Twee hiervan zijn de grote recente maïskuilen (S1, S3) die beiden bestaan uit een donkere, homogene vulling met plasticresten, leisteen, organische resten en maaskeien. In het geval van S1 zijn deze maaskeien afkomstig van een doorsneden kerkfundering (S5). De andere sporen zijn direct te relateren aan de kerk en het kerkhof. Op drie plekken werden muurfundamenten afkomstig van de kerk vastgesteld.

Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

Antropogeen.

Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

Niet goed. Het ziet er naar uit dat het kerkhof geruimd werd. De fundamenten van de kapel werden op sommige plaatsen sterk aangetast of geheel weggegraven door zowel de sloop van het kerkgebouw, als door het latere gebruik van het terrein voor opslag van veevoeder (maïskuilen, graskuilen en bietenkuilen).

Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Op drie plekken werden muurfundamenten afkomstig van de kerk vastgesteld.

Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

De muurfundamenten vertegenwoordigen twee bouwfases. Het gaat vermoedelijk om een rechthoekige zaalkerk met een bijbouw aan de zuidkant. S6 doet eveneens vermoeden dat er sprake is van een apsis aan deze bijbouw. Voor zover we dit hebben kunnen vaststellen is deze plattegrond conform met de afbeelding van de kerk op de Ferrariskaart. De aanwezigheid van botmateriaal in de funderingssleuf en de aanwezigheid van in situ begraving onder de fundering geven aan dat er al begraving aanwezig was aan de zuidzijde toen deze bijbouw werd aangelegd. Er is bijgevolg sprake van minstens twee bouwfases waarbij iets of wat exacte datering nog niet mogelijk is. De aanwezigheid van fragmenten van paarse Fumay-leisteen op het terrein geeft wel aan dat er bouwwerken zijn uitgevoerd in de 13^e eeuw.

Zijn er restanten van de oude kerk aanwezig?

Ja, zie boven.

Kan het voormalige kerkhof afgebakend worden?

Omwille van de sterke vergraving van het terrein, en de afwezigheid van in situ skeletten, kan het kerkhof niet scherper worden afgelijnd als aan de perceelgrens met de omliggende weg, en de afsluiting door de hoeve aan de zuidzijde.

Zijn er nog graven aanwezig of werd het kerkhof volledig geruimd?

Mogelijk zijn nog resten van diep aangelegde graven aanwezig, maar het algemeen beeld van de diepe profielen laat vermoeden dat het kerkhof grondig werd geruimd.

Wat is de ouderdom van de graven?

Mogelijk zijn nog resten van diep aangelegde graven aanwezig, maar het algemeen beeld van de diepe profielen laat vermoeden dat het kerkhof grondig werd geruimd. Een datering van graven kon niet worden achterhaald.

Wat is de dichtheid van de begraving?

Laag. Mogelijk zijn nog resten van diep aangelegde graven aanwezig, maar het algemeen beeld van de diepe profielen laat vermoeden dat het kerkhof grondig werd geruimd.

Bevinden de graven zich in verschillende stratigrafische niveaus?

Neen.

Kunnen de resultaten van de bureaustudie fijngesteld worden?

De muurfundamenten vertegenwoordigen twee bouwfases. Het gaat vermoedelijk om een rechthoekige zaalkerk met een bijbouw aan de zuidkant. S6 doet eveneens vermoeden dat er sprake is van een apsis aan deze bijbouw. Voor zover we dit hebben kunnen vaststellen is deze plattegrond conform met de afbeelding van de kerk op de Ferrariskaart. De aanwezigheid van botmateriaal in de funderingsleuf en de aanwezigheid van in situ begraving onder de fundering geven aan dat er al begraving aanwezig was aan de zuidzijde toen deze bijbouw werd aangelegd. Er is bijgevolg sprake van minstens twee bouwfases waarbij iets of wat exacte datering nog niet mogelijk is.

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

De documentatie van het grondplan van de voormalige kerk, en indien mogelijk, de datering van de muurfundamenten.

Wat zijn de aanbevelingen voor het registreren en bemonsteren van de graven?

Conform de bijzondere voorwaarden.

4.3 Aanbeveling

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt voor het onderzoeksgebied een vervolgonderzoek geadviseerd.

Ondanks de erg beschadigde toestand van het bodemarchief kunnen we op basis van de informatie uit de proefsleuven aannemen dat het wel nog mogelijk zal zijn de plattegrond (op basis van resten van de fundamente) van de voormalige kerk van Rotem in te tekenen en te reconstrueren.

Mits er kwalitatieve mortel en houtskool stalen uit de mortel van de verschillende onderdelen van de fundamente zou kunnen gewonnen worden, zou ook een natuurwetenschappelijke datering van de kerk tot de mogelijkheden behoren. Het zal eveneens mogelijk zijn de vraag te beantwoorden of er nog onverstoorte begravingen aanwezig zijn, en op basis van de stratigrafie van de bouwnaden kan mogelijk nog een fasering van de uitbouw van de kerk bepaald worden.

De zone die voor het vervolgonderzoek in aanmerking komt omslaat minimaal de kerk met een perimeter van enkele meters omheen de buitenfundamente, en maximaal het volledige terrein, waarbij ook eventuele resten van het omliggende kerkhof kunnen worden opgegraven.

Bovenstaande aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegd gezag zijnde de afdeling Onroerend Erfgoed Vlaanderen van het Agentschap Ruimtelijke Ordening. Een definitieve beslissing tot het al of niet uitvoeren van een vervolgonderzoek ligt dan ook bij dit bevoegd gezag.

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve gegevens

Bijlage 2: Lijst met afkortingen

Bijlage 3: Tijdstabel

Bijlage 4: Sporenlijst

Bijlage 5: Vondstenlijst

Bijlage 6: Fotolijst

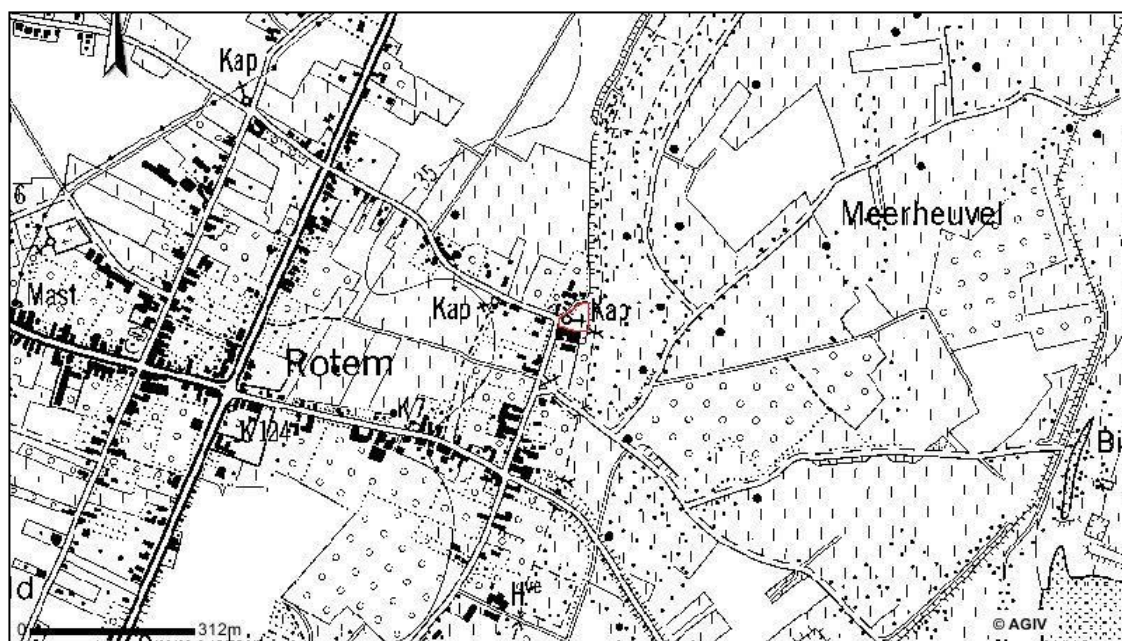
Bijlage 7: Overzichtsplan

Bijlage 8: Verkavelingsplan

Bijlage 9: Detailplannen profielen

Bijlage 10: Vergunningen

Projectcode:	RO-14-SCH
Vindplaatsnaam	Rotem (Dilsen-Stokkem) - De Schiervellaan
Opdrachtgever:	Stad Dilsen-Stokkem
Opdrachtgevende overheid:	Onroerend Erfgoed
Uitvoerder:	ARON bvba
Vergunninghouder:	Elke Wesemael
Dossiernummer vergunning:	2013/398
Begin vergunning:	24 september 2013
Einde vergunning:	Einde der werken
Aard van het onderzoek:	Prospectie met ingreep in de bodem
Begindatum onderzoek:	16 juni 2014
Einddatum onderzoek:	19 juni 2014
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Dilsen-Stokkem
Deelgemeente:	Rotem
Adres:	De Schiervellaan - Herke Broekstraatje
Kadastrale gegevens:	Afdeling 2, Sectie A, Percelen 881C, 881D, 881E
Coördinaten:	X: 246806 Y: 194510
Totale oppervlakte:	1492 m ²
Te onderzoeken:	186,5 m ² (12,5%)
Onderzochte oppervlakte:	In overleg beperkt tot ca. 100 m ²
Bodem:	OB
Archeologisch depot:	Geschied- en heemkundige kring van Dilsen, Vlessersweg 40, 3650 Dilsen-Stokkem

Afb: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV).

Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij Dilsen-Stokkem, De Schiervellaan
Omschrijving van de archeologische verwachtingen:	<p>De percelen worden verkaveld om bewoning op perceel 881D mogelijk te maken.</p> <p>Het projectgebied (ca. 1492m² groot) bevindt zich aan de rand van de overgang naar de alluviale vlakte van de Maas, aan een oude Maasarm. Hier stond de voormalige kerk van Rotem, waarvan niet veel bekend is. Ze dateerde mogelijk uit de 11de of 12de eeuw en was opgebouwd uit maaskeien. Ze verdween in 1834 uit het zicht bij de bouw van een nieuwe kerk in het nieuwe centrum van Rotem. Op de plaats van de oude kerk werd de kapel van Onze Lieve Vrouw van Lourdes gebouwd.</p> <p>In het gebied zelf werd tot op heden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.</p>
Wetenschappelijke vraagstelling m.b.t. het onderzoeksgebied:	<p>Tijdens de bureaustudie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn de gekende archeologische en historische

	<p>gegevens?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke info is er nog te vinden over de voormalige kerk en het kerkhof? - Werd de nieuwe kapel op dezelfde plaats gebouwd als de voormalige kerk? - Wat is de ouderdom van het kerkhof? - Tot wanneer bleef het kerkhof in gebruik? - Werd het kerkhof geruimd? - Wat is de impact van de werken op het gekende archeologisch erfgoed. - Hoe wordt de prospectie met ingreep in de bodem het best uitgevoerd? <p>Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zijn er archeologische sporen aanwezig? - Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Zijn er restanten van de oude kerk aanwezig? - Kan het voormalige kerkhof afgebakend worden? - Zijn er nog graven aanwezig of werd het kerkhof volledig geruimd? - Wat is de ouderdom van de graven? - Wat is de densiteit van de begraving? - Bevinden de graven zich in verschillende stratigrafische niveaus? - Kunnen de resultaten van de bureaustudie fijngesteld worden? - Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek? - Wat zijn de aanbevelingen voor het registreren en bemonsteren van de graven?
Geplande werkzaamheden:	Verkaveling
Eventuele randvoorwaarden:	Conform de bijzondere voorwaarden

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
Ijzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

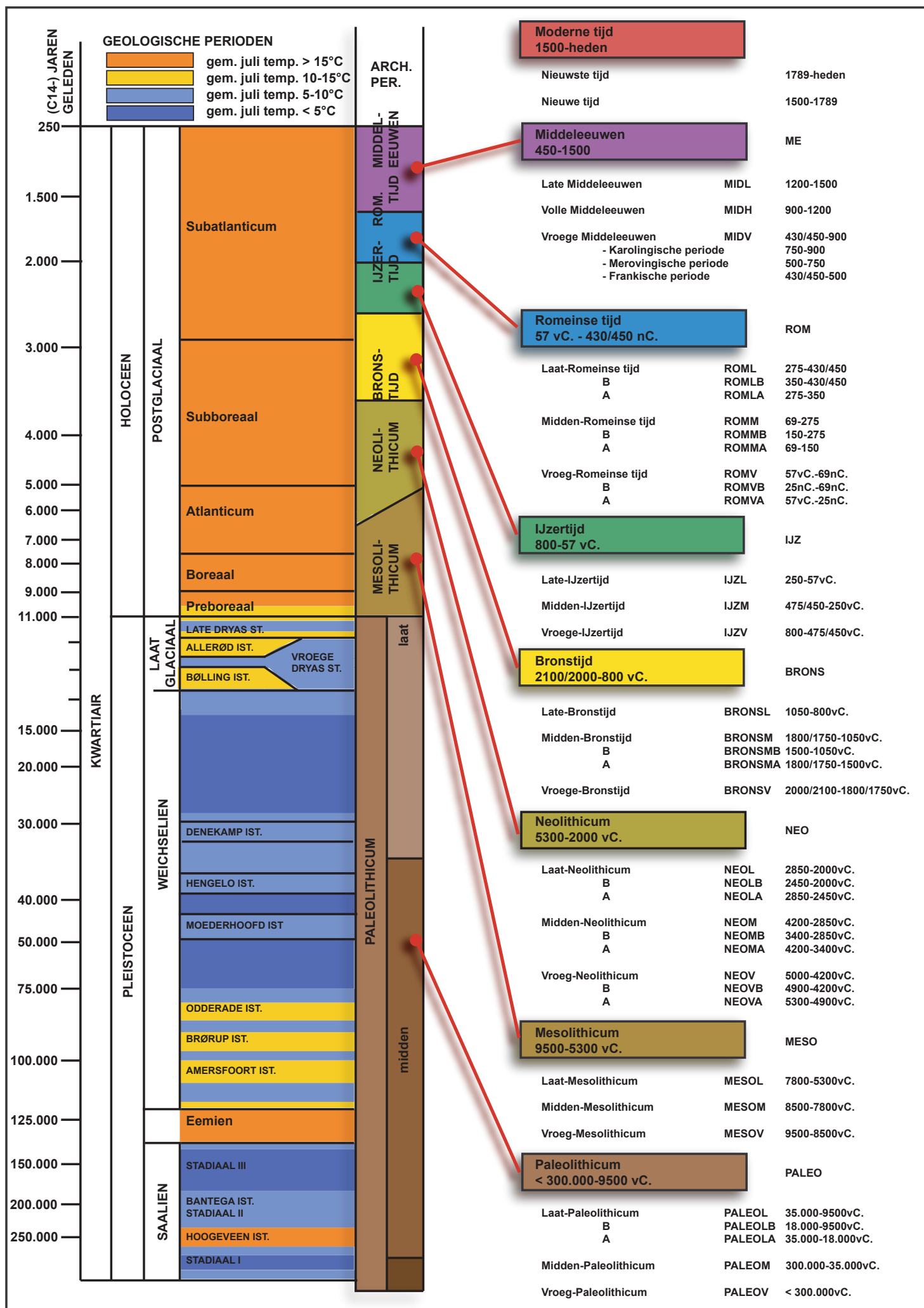
Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaalcategorie:

Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	ME
Mortel	MO
Organisch	OR
Pleisterwerk	PL
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

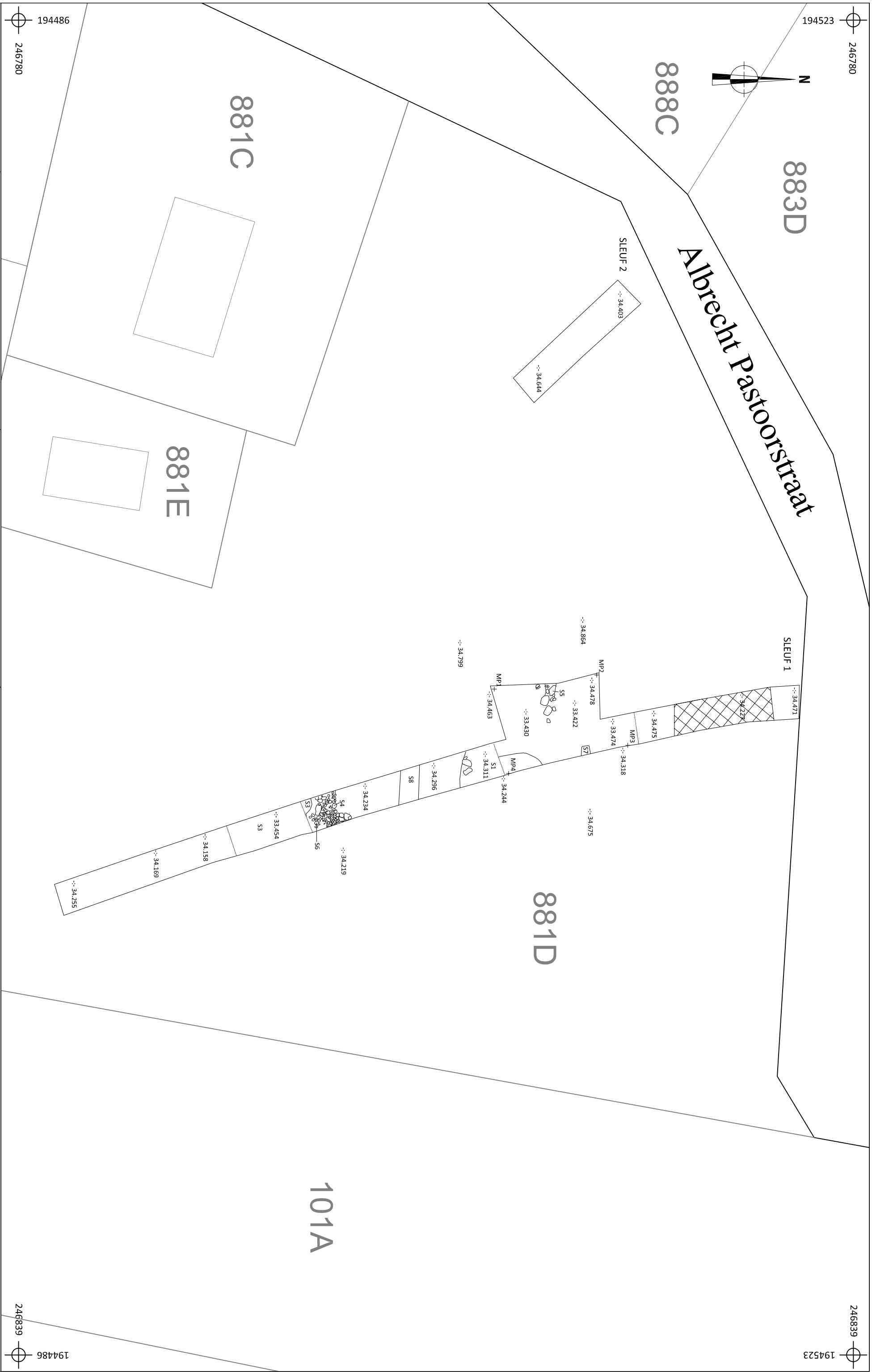
Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAAS-TG1
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL-TG3
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Lowlands (ROM)	LOW
Witbakkend (MIDP)	WIT

Spoornr	Laag	Werkput	Vlak	Gecoupeerd	Soort	Beschrijving	Vorm	Afmetingen (L x B x D (m))	Kleur	Samenstelling	Oriëntatie	Begin	Einde	Relaties	Opmerking
S 1	0	SL 1	1	Nee	Kuil	Maïs/Graskuil. In vulling enkele grote maaskeien afkomstig van muurfundament.	Onregelmatig	? X 3,5 x 1,2	DOBR + ZW	ZaLe + ST, LEI, Plastic, Blik, maaskeien	/	1950	2013	Doorsnijdt S 2, S 5	/
S 2	0	SL 1	1	Nee	Laag	verspit pakket met botmateriaal	Onregelmatig	? X ? X 1,2	GE/BR	ZaLe + Grind, Bot, VbLe, SpHk, SpTC, ST (keien), LEI (BL & Paars (Fumay))	/			Doorsneden door S 1	/
S 3	0	SL 1	1	Nee	Kuil	Verstoring in zuiddeel sleuf	Onregelmatig	? X ? X 1,2	DOBR	ZaLe + Plastic, BaST (m), LEI (m), ST (v)	/	1950	2013	Doorsnijdt S6	/
S 4	0	SL 1	1	Nee	Muurfundament	Fundament opgebouwd uit grote (40 cm) en kleinere maaskeien in droog verband	Langwerpig	? X 0,8 x ?	/	ST	W-O			sluit aan met S6	/
S 5	0	SL 1	1	Nee	Muurfundament	Opgebouwd uit maaskeien in droog verband (in MOE) met bovenop keien in kalkmortel	Langwerpig	? X 0,5 x 0,4	/	ST	W-O			Doorsneden door S1	/
S 6	0	SL 1	1	Ja	Muurfundament	Fundament apsis. Funderingssleuf opgevuld met grote en kleine maaskeien	Langwerpig	? X 0,8 x 0,55	BR	ZaLe + ST, Bot, BaST (w)	N-Z			/	/
S 7	0	SL 1	1	Nee	Graf	In situ grafcontext in grindlaag	Langwerpig	? X 0,4 x ?	DOBR	ZaLe + Bot	W-O			Doorsneden door S 2	/
S 8	0	SL 1	1	Nee	Fundament		Langwerpig	? X 0,8 x ?	BR	ZaLe + ST	W-O			/	/

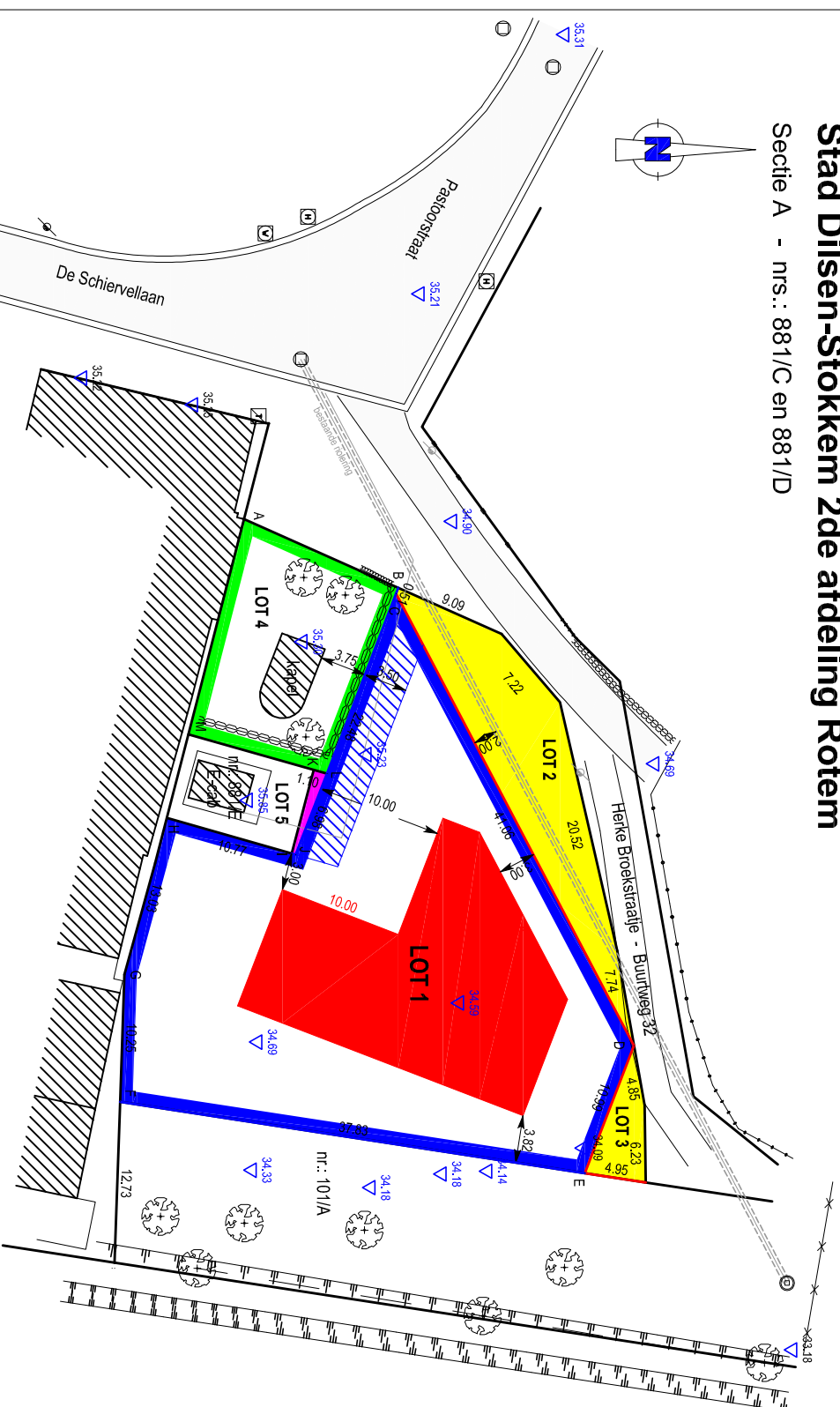
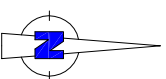
Vondstnr	Volgnr	Werkput	Vlak	Spoor	Mat	Soort	Aantal	Fragm	Vorm	Begin	Einde	Opmerkingen
1	1	SL 1	0	1	AW	/	1	/	/	MIDH	MIDH	/
2	1	SL 1	0	LV	AW	/	1	/	/	MIDH	MIDH	/

DSC-nummer	Soort opname	Werkput	Spoornummer	Beschrijving	Genomen uit	Opmerkingen
0711-0713	Profiel	SL 1	/	Profiel 1	O	/
0714-0730	Profiel	SL 1	/	Profiel 2	W	/
0731	Werkfoto	SL 1	/	Overzicht	/	/
0732-0733	Profiel	SL 1	/	Profiel 2	/	/
0734	Detail	SL 1	S 5	Fundament	Z	/
0735-0736	Detail	SL 1		Graf onder S 2	/	/
0737-0738	Overzicht	SL 1	/	Overzicht uitbreiding SL 1	W	/
0739-0743	Overzicht	SL 1	/	/	N	/
0744-0754	Profiel	SL 1	/	Profiel 3	O	/
0755-0758	Detail	SL 1	S 5	/	O	/
0759-0760	Overzicht	SL 1	/	Overzicht profiel en fundament (S 5)	O	/
0761-0766	Detail	SL 1	S 1	/	W	/
0767-0769	Overzicht	SL 2	/	/	N	/
0770-0775	Overzicht	/	/	Overzicht site	/	/
0776-0785	Coupe	SL 1	S 4	Coupe op fundament "Apsis"	Z	/
0786-0790	Detail	SL 1	S 4	Fundament zuidzijde	W	/
0791-0795	Overzicht	SL 1	/	/	N	/

Stad Dilsen-Stokkem 2de afdeling Rotem

Sectie A - nrs.: 881/C en 881/D

Legende

- bestaande grens
- bestaande paalsteen
- nieuwe paalsteen
- verharding
- ▨ bestaande gebouwen
- ⚓ hoogtepunt
- ▨ bebouwingsooppervlakte
- ▨ recht van doorgang
- ▨ over te dragen naar Openbaar Domein
- nieuwe rooijlijn
- nieuwe perceelsgrens

Coördinatenlijst

A	246777.49	194491.89
B	246783.02	194504.30
C	246783.50	194504.12
D	246819.83	194523.25
E	246830.09	194519.31
F	246824.35	194481.92
G	246814.10	194482.26
H	246801.53	194485.69
I	246804.39	194495.73
J	246804.48	194496.05
K	246797.67	194497.49
L	246797.97	194498.55
M	246794.80	194487.42

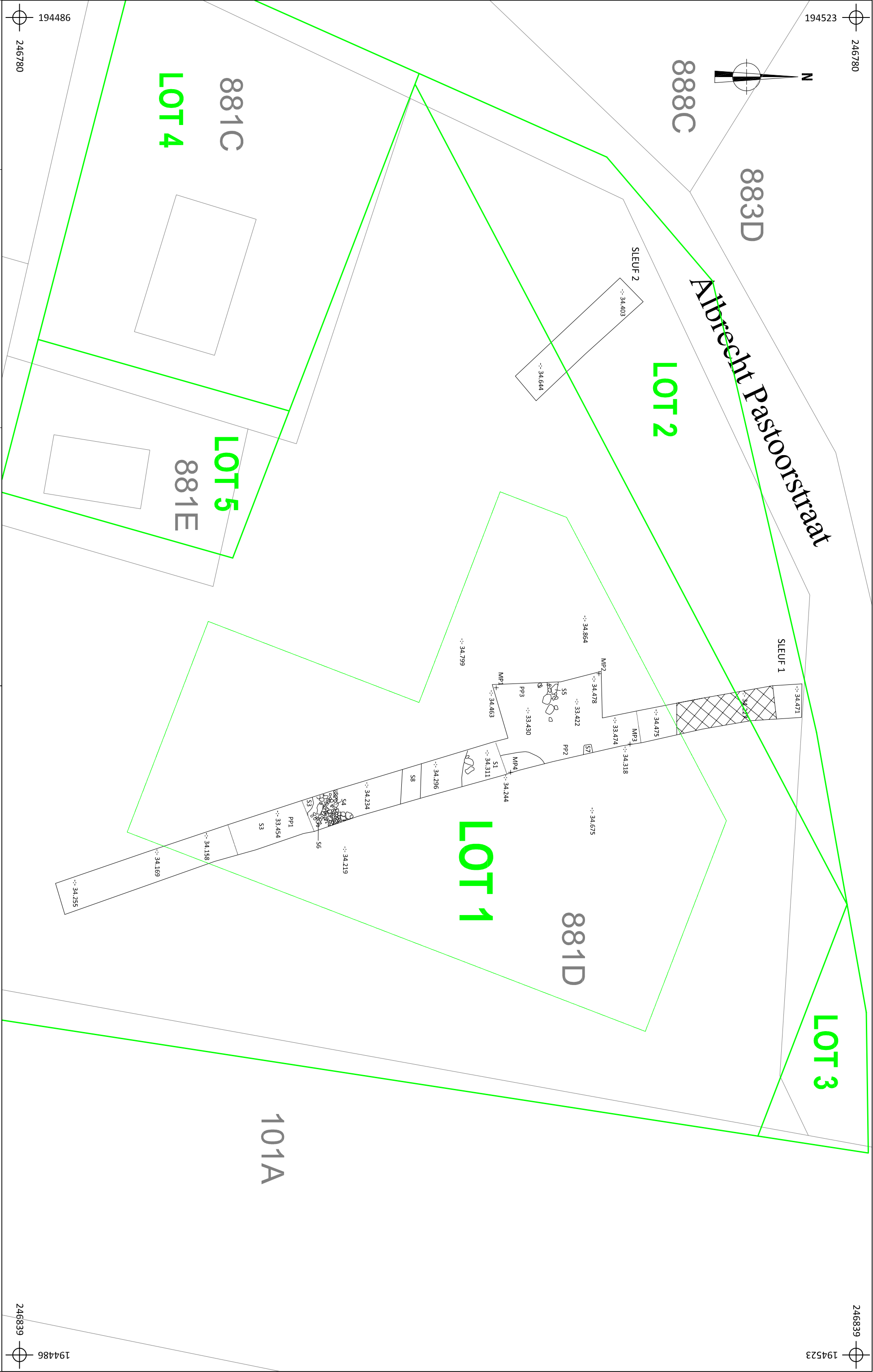
VERKAVELINGSPLAN

- LOT 1**
ex/nrs.: 881/C en 881/D
opp.: 10a 68ca
- LOT 2**
ex/nr.: 881/D
opp.: 01a 78ca
Over te dragen naar OD
- LOT 3**
ex/nr.: 881/D
opp.: 00a 29ca
Over te dragen naar OD
- LOT 4**
ex/nr.: 881/C
opp.: 02a 12ca
Behoudt zijn bestemming
- LOT 5**
ex/nr.: 881/D
opp.: 00a 05ca
Te voegen bij E-cabine

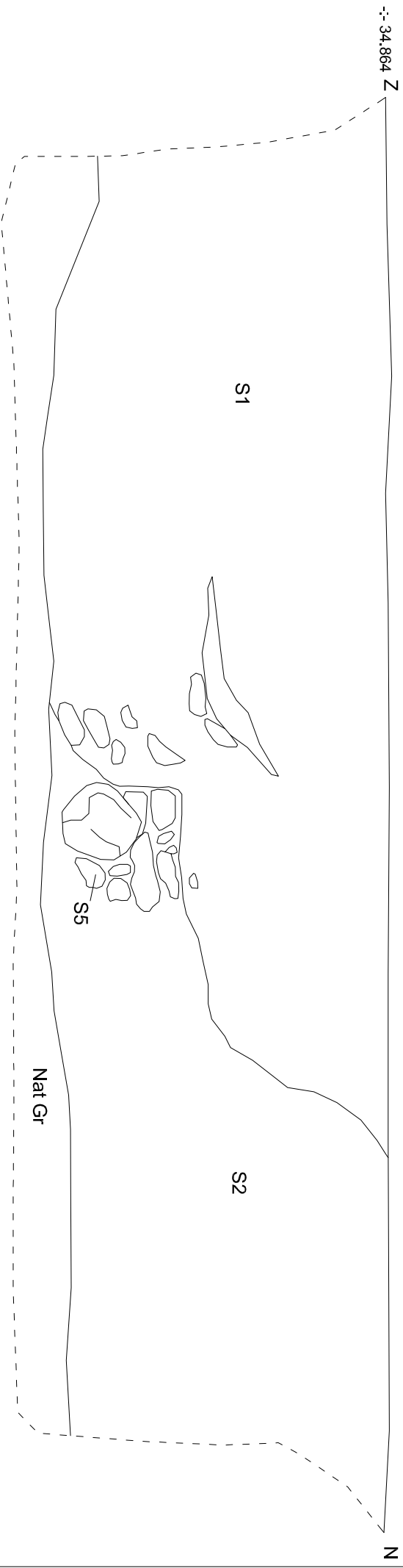
Grontmij Belgium nv
Herckenrodesingel 101
3500 Hasselt
T +32 11 26 08 70
F +32 11 26 08 80
hasselt@grontmij.be

Echt verklaard te Hasselt op 20.06.2012
Aangepast op
Operationeel manager,

Alain Bulen
Iantredesagent bevestigd door de
Hasselt van eerste afdeling van
Tabelnummer: LANW 1079
Schaal: 1/500
Dossier: 100113 D17

<div></div> <div>Dilsen-Stokkem - de Schervellaan</div>	RO-14-SCH		Onderwerp		Datum		Legende								
	Overzichtsplaan				Juni 2014										
	Schaal		1 : 150		<div><div>0</div><div><div></div><div></div><div></div><div></div><div></div></div><div>7,5 m</div></div>										
						Spoorcontouren				Verstoring					
		S1		Spoornummer		881C		Perceelnummer							
		-:- 34.508		Absolute hoogte (in m TAW)				Perceelgrens							

<div></div>					
RO-14-SCH		Onderwerp	Datum		Legende
		Detailplan: coupes	Juni 2014		
Dilsen-Stokkem - de Schiervellaan		Schaal 1 : 20	<div><div></div><div>0</div><div></div><div>1 m</div></div>		
		S 1	Spoornummer	PP 1	Proefputnummer
		-:- 34.508	Absolute hoogte (in m TAW)		

AANGETEKEND

ARON bvba
T.a.v.: Elke WESEMAEL
T.a.v.: Silke FRANCIS
T.a.v.: Petra DRIESEN
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
03 september 2013

uw kenmerk

ons kenmerk
2013/398

bijlagen
1

vragen naar / e-mail

werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer

+32 2 553 16 39

datum

23 SEP. 2013

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem te DILSEN-STOKKEM, De Schervellaan-Herke Broekstraatje (dossiernummer 2013/398)**

Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 04 september 2013.

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen wenst in te winnen.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente **DILSEN-STOKKEM** met adres De Schervellaan-Herke Broekstraatje, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie A, percelen 881C, 881D en 881E**. Het aangevraagde onderzoek betreft een archeologische prospectie met ingreep in de bodem en zal uitgevoerd worden tussen **24 SEPTEMBER 2013** en **HET EINDE DER WERKEN**.

Indien de vergunninghouder door omstandigheden genoodzaakt is om af te wijken van de onderstaande methoden of andere beslissingen moet nemen die van wezenlijk belang kunnen zijn voor het verdere onderzoek, dient dit vooraf voorgelegd te worden aan Onroerend Erfgoed en aan de opdrachtgever. Beslissingen hieromtrent worden schriftelijk bevestigd en verantwoord in het rapport.

1. Randvoorwaarden

De prospectie met ingreep in de bodem moet worden uitgevoerd in goede terreinomstandigheden. Dit betekent o.m. dat:

- De weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten. De vergunninghouder voorziet een scenario voor het geval de prospectie moet worden uitgesteld omwille van slechte weersomstandigheden.
- Het terrein volledig toegankelijk is. Het verwijderen van verharding, puin of begroeiing gebeurt zonder schade te berokkenen aan het bodemarchief. De vergunninghouder inspecteert indien nodig het terrein op voorhand.
- De vergunninghouder een duidelijk zicht heeft op eventueel aanwezige leidingen.
- De werf is ingericht conform de vigerende arbeidswetgeving.
- Er voorzien is in voldoende signalisatie en eventuele omheiningen, conform de vigerende wetgeving.
- Er indien nodig een veiligheids- en gezondheidsplan is opgemaakt conform de vigerende wetgeving.
- De uitvoering van de prospectie in overeenstemming is met de wettelijke bepalingen inzake bodemverzet.
- Er duidelijke afspraken zijn over:
 - wie de kraan levert;
 - wie de bemaling voorziet in geval van wateroverlast;
 - het terug dichten van de sleuven en herstel terrein;
 - communicatie met de pers.

De vergunninghouder bekomt van de opdrachtgever een grondplan van de bestaande toestand op en een ontwerpplan (X-Y, binnen een plaatselijk stelsel) van het terrein, zowel digitaal als analoog.

De vergunninghouder meldt de aanvang van de prospectie tijdig aan het College van Burgemeester en Schepenen en de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen.

De vergunninghouder meldt de aanvang van de archeologische prospectie met ingreep in de bodem aan Onroerend Erfgoed Limburg (annick.arts@rwo.vlaanderen.be).

Deze vergunning dient in origineel exemplaar aanwezig te zijn op het terrein tijdens de uitvoering van het onderzoek.

2. Beschrijving van het project en onderzoeksvragen

De stad Dilsen-Stokkem zal de percelen verkavelen om bewoning mogelijk te maken op perceel 881D.

Het projectgebied is ca. 1492 m² groot en bevindt zich aan de rand van de overgang naar de alluviale vlakte van de Maas, aan een oude Maasarm. Op deze locatie lag de voormalige kerk van Rotem, waarvan niet zo veel bekend is. Mogelijk dateerde ze uit de 11^e of 12^e eeuw. Het was een kleine kerk, opgebouwd uit maaskeien. Ze verdween in 1834 bij de bouw van de nieuwe kerk in het nieuwe centrum van Rotem. Op de plaats van de oude kerk werd de kapel van Onze Lieve Vrouw van Lourdes gebouwd.

Op de Atlas der buurtwegen is de oude kerk reeds verdwenen maar staat de nieuwe kapel nog niet afgebeeld.

Doel van de bureaustudie en de prospectie met ingreep in de bodem is een eerste archeologische evaluatie van het terrein. Er dienen tevens aanbevelingen te worden geformuleerd naar vervolgonderzoek en -strategie toe.

- kadasterplannen van de 20^e eeuw
- Lucht- en satellietfoto's
- Ferraris kaart (1771- 1778)
- Overige historische kaarten
- Iconografische bronnen
- Eventuele historische grondplannen van de oude kerk
- Literaire bronnen
- Niet gewestelijke instanties bevoegd voor archeologie
- Amateurarcheologen en heemkundige Kringen
- Gemeente
- Nutsmaatschappijen

De historische kaarten worden gegeorefereerd en geprojecteerd op de actuele kadasterkaarten.

De resultaten van bovenstaande studies moeten toelaten een gemotiveerd advies te formuleren over de methodiek en de inplanting van de proefsleuven/proefputten voor de prospectiefase.

4.2. Prospectie met ingreep in de bodem

4.2.1. Strategie

Om de ruimtelijke afbakening van de voormalige kerksite met kerkhof te vatten, worden er enkele gerichte proefsleuven tot het eerste, archeologisch leesbare niveau aangelegd. Afhankelijk van de resultaten van de bureaustudie worden er minstens twee proefsleuven aangelegd op de rand van het kerkhof (1 om de noordelijke grens van het kerkhof te vatten en 1 voor de oostelijke grens). Indien uit de bureaustudie gegevens voortkomen over de ligging van de buitenmuren van de kerk, wordt deze informatie gecheckt door middel van korte proefsleuven. Het doel is om met een minimum aan bodemingrepen een maximum aan informatie te bekomen.

Om de vraagstelling met betrekking tot de densiteit en bewaringstoestand van de graven te kunnen beantwoorden wordt er 1 proefput aangelegd minstens 20 cm in de moederbodem. De proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en dient aldus geregistreerd te worden. Indien mogelijk, wordt de proefput zo dicht mogelijk bij een buitenmuur van de kerk aangelegd.

Voor de zone buiten de kerksite en het kerkhof wordt de methode van continue sleuven gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein van de percelen;
- de afstand tussen de proefsleuven bedraagt niet meer dan 15m (van middenpunt tot middenpunt);
- de proefsleuven zijn minstens 1 graafbak breed.

Hierbij wordt 10% opengelegd d.m.v. proefsleuven in een vast grid en 2,5% d.m.v. kijkvensters en/of dwarssleuven.

De precieze inplanting van de proefsleuven, de inplanting van de proefput, het aantal proefsleuven en de afmetingen van de proefsleuven en proefput wordt bepaald in samenspraak met Onroerend Erfgoed en is afhankelijk van de resultaten van de bureaustudie en het terrein. Mogelijk wordt aan de hand van de resultaten van de bureaustudie de strategie fijngesteld. De eindbeslissing ligt bij Onroerend Erfgoed.

4.2.2. Aanleg vlakken

De afgraving gebeurt door een kraan waarvan de bakbreedte minstens 2 m bedraagt. Er worden kleinere graafbakken of een mini-graver voorzien om puinvullingen/ verstoringen machinaal te verwijderen.

De afgraving van het bovenste niveau tot het eerste relevante archeologische niveau gebeurt machinaal. Indien meerdere vlakken moeten worden aangelegd, wordt het bovenliggende vlak steeds volledig afgewerkt vooraleer er verdiept wordt. De overige verdiepingen gebeuren handmatig uitgezonderd het verwijderen van puinpakketten. Het inzetten van een machine voor diepere afgraving kan enkel na toestemming van de erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed.

Muren worden in detail gedocumenteerd in functie van de identificatie van fundering en opgaand muurwerk, bouwnaden en dergelijke meer. Van muren worden enkel de omtrek, bouwnaden en eventuele negatieve indrukken ingetekend. Van de mortel van elke niet dateerbare muur worden stalen genomen voor datering. Indien de mortel houtskool bevat, wordt er minstens 1 staal genomen; hierbij wordt er op gelet dat de houtskool voldoende groot is. Indien de mortel geen houtskool bevat, worden er minstens 3 stalen genomen.

Vloeren worden inzonderheid in detail gedocumenteerd in functie van gebruikssporen en resten van er op of in gebouwde constructies (binnenmuren, doorgangen, negatieve sporen, ...). Alle eco- en artefacten in een opmaaklaag worden ingezameld.

De muren en vloeren worden pas uitgebroken na de toestemming van de erfgoedconsulent archeologie van Onroerend Erfgoed.

-Waterputten, beerputten, silo's, diepe afvalputten en diepe grachten

Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's, diepe afvalputten en/of diepe grachten dienen deze niet volledig uitgegraven te worden. Er dient wel geboord te worden om de diepte in te schatten. Afhankelijk van de plaats van de proefput ten opzichte van het volledige spoor is het aangegeven om de nodige staalnames voor natuurwetenschappelijk onderzoek in deze fase te doen.

-Begraving

Bij het aantreffen van begraving in de proefsleuven worden de grafkuilen ingetekend en geregistreerd maar worden de graven niet opgegraven.

Alle graven binnen de proefput worden wel volledig opgegraven. Hierbij geldt:

- Elk individueel graf wordt gefotografeerd.
- Lijksilhouetten: al schavend verdiepen; het silhouet wordt gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/10 en beschreven.
- Skeletgraven: de skeletten worden vrijgelegd, schoongemaakt, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/10 (handmatig of via digitale 3D-fotografie met duidelijk zichtbare topografisch verankerde merktekens die in een digitaal plan kunnen verschaald worden) en beschreven aan de hand van skeletfiches. Deze fiches worden ter beschikking gesteld door Onroerend Erfgoed (cf. minimumnormen art. 29, §1). Het schoonmaken gebeurt met aangepast opgravingsmateriaal, zonder schade aan het beendermateriaal te berokkenen. Rechtstreeks contact met sterk zonlicht dient vermeden te worden aangezien de beenderen niet te snel mogen drogen. Er worden per skelet overzichtsfoto's genomen langs hoofd- en voeteinde (zo horizontaal mogelijk), alsook detailfoto's van de handen, voeten, hoofd en nekwerfels (na het wegnemen van de onderkaak). Alle skeletten die zich in context en anatomisch verband bevinden en dermate volledig zijn dat ze relevant en waardevol zijn in functie van een eventueel antropologisch, paleopathologisch vervolgonderzoek, worden geregistreerd en geborgen in kunststof kisten, de resten van de linker- en rechterhand en van de linker- en rechervoet worden elk in een aparte kunststof kist bij het skelet bijgehouden. Het hoofd wordt volledig met de schedelinhoud en omringende aarde ingezameld. Het bergen van het skelet gebeurt dermate dat het uitleggen nadien eenvoudig kan verlopen (links-rechts gescheiden en ook de voornaamste lichaamsdelen gescheiden). Na het bergen van het skelet wordt de grond onder het skelet volledig bemonsterd en uitgezeefd op een zeef met maaswijdte van 2mm. Skeletmateriaal dat niet meer in situ of anatomisch verband ligt, wordt verzameld en beschouwd als losse vondst. Deze selectie en het bergen wordt uitgevoerd onder coördinatie van de begeleidende antropoloog. Er is bij de registratie en berging bijzondere aandacht voor elementen die informatie verschaffen over het fysieke aspect van de funeraire structuren (in volle grond, kisten, grafkelders, grafstenen, ...), aan het begrafenisritueel (spatiale organisatie, bijgiften, positie van het lichaam en ledematen, elementen die kunnen wijzen op een begraving met kledij of in een lijkwade, balseming (pollenanalyse)...). Bij het aantreffen van grafkelders wordt de opgraving van de proefput gestaakt.

4.2.8. Heropvulling

Sporen die snel dreigen te degraderen (bvb. inkalven, vervagen van aflijning of kleur, verdwijnen dateringsmogelijkheden, ...) worden beschermd.

- een korte historische schets geïllustreerd met de belangrijkste historische kaarten in de regio, met aanduiding van het onderzoeksgebied;
- kaartmateriaal:
 - georeferencierte plannen met weergave van de genomen absolute hoogtes van de sporen (t.o.v. TAW) en het maaiveld;
 - een georeferencierte advieskaart met duidelijke afbakening van op te graven zones en verstoorde zones;
- de opgelegde oppervlakte van de sleuven en kijkvensters en de procentuele verhouding hiervan t.o.v. het projectgebied;
- het antwoord op de onderzoeksvragen;
- aanbevelingen voor verder archeologisch onderzoek met een aanduiding van op te graven zones met duidelijke motivatie, methodiek van het archeologisch vervolgonderzoek en aandachtspunten.

Het rapport vermeldt in het colofon het ISBN/ISSN nummer of het nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan.

Naast de twee exemplaren die overgemaakt dienen te worden aan Onroerend Erfgoed Brussel (minimumnormen art. 73) wordt minimaal 1 digitaal exemplaar en 1 analoog exemplaar van het eindrapport afgeleverd aan:

- de opdrachtgever,
- Onroerend Erfgoed Limburg,
- degene die de (wetenschappelijke) begeleiding of advisering verzorgt,
- het College van Burgemeester en Schepenen, dan wel de (inter)gemeentelijke dienst waaraan de bevoegdheid voor archeologie is toegewezen

Analoge exemplaren worden gedrukt in degelijke kwaliteit en met foto's en afbeeldingen in kleur.

De vergunninghouder bezorgt ten laatste bij aflevering van het eindrapport het ingevulde opvolgingsformulier aan Onroerend Erfgoed Brussel.

Het opgravingsarchief bevat minstens:

- Alle opgravingsdocumentatie, aangemaakt volgens de minimumnormen en de bijzondere voorwaarden;
- het rapport;
- alle gereinigde vondsten gesorteerd volgens context en voorzien van een label.

Indien Onroerend Erfgoed beslist dat een vervolgonderzoek noodzakelijk is, wordt het opgravingsarchief ter beschikking gesteld aan de uitvoerder van het vervolgonderzoek.

8. Vergaderingen

De vergunninghouder organiseert een startvergadering voorafgaand aan de opdracht, tussentijdse werfvergaderingen en een eindvergadering met de opdrachtgever, degene die de (wetenschappelijke) begeleiding verzorgt en de erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed Limburg. De vergunninghouder neemt verslag.

Bij de startvergadering worden de afspraken en het plan van aanpak overlopen.

Tussentijdse werfvergaderingen worden georganiseerd na de bureaustudie, indien het onderzoek gefaseerd verloopt, indien tussentijdse afwegingen gemaakt moeten worden, of indien hier tijdens het verloop van het onderzoek aanleiding toe ontstaat.

Tijdens de eerste tussentijdse vergadering worden de resultaten van de bureaustudie besproken, de inplanting van de proefputten/proefsleuven en het plan van aanpak van de prospectie met ingreep in de bodem. De inplanting, het aantal en de afmetingen van de proefputten/proefsleuven moet door de erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed Limburg goedgekeurd worden.

De eindvergadering vindt plaats vanaf 5 dagen nadat de nota met aanbevelingen beschikbaar is. Tijdens de eindvergadering wordt bepaald of er al dan niet een archeologische opgraving dient

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006 en 18 november 2011, staat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het uitgevoerd hebben van minstens 5 prospecties met ingreep in de bodem waarvan minstens 3 in stratigrafische middeleeuwse grafcontexten.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door een verkaveling in functie van woningbouw.

Gezien het voorgestelde personeelsplan **waarbij minstens 2 archeologen permanent en een fysisch-anthropologe worden ingezet**, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

Het voorstel van publicatie via ARON-rapporten tegen 31 december 2013 voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

BESLUIT

Een **vergunning** tot het uitvoeren van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt verleend aan **Eike WESEMAEL** van **24 SEPTEMBER 2013** tot **HET EINDE DER WERKEN** op het terrein gelegen in de gemeente **DILSEN-STOKKEM**, deelgemeente ROTEM met adres De Schervellaan-Herke Broekstraatje, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie A, percelen 881C, 881D en 881E**,

mits in acht name van de algemene voorwaarden uit artikel 14 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 1 april 2011 en 10 juni 2011, en de hierna volgende bijzondere voorwaarden:

Conform art. 14 § 2 van het archeologiebesluit hebben de bijzondere voorwaarden bepaald in de prospectievergunning voorrang op de algemene voorwaarden bepaald in art. 14 § 1. Daar waar de in deze vergunning bepaalde voorwaarden afwijken van de minimumnormen hebben de bijzondere voorwaarden voorrang. Wanneer de bijzondere voorwaarden bijkomende verplichtingen opleggen ten opzichte van de minimumnormen, vervangen deze de minimumnormen niet. Zij vormen bijkomende vereisten.

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Tijdens de bureaustudie:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?
- Welke info is er nog te vinden over de voormalige kerk en het kerkhof?
- Werde de nieuwe kapel op dezelfde plaats gebouwd als de voormalige kerk?
- Wat is de ouderdom van het kerkhof?
- Tot wanneer bleef het kerkhof in gebruik?
- Werde het kerkhof geruimd?
- Wat is de impact van de werken op het gekende archeologisch erfgoed.
- Hoe wordt de prospectie met ingreep in de bodem het best uitgevoerd?

Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er restanten van de oude kerk aanwezig?
- Kan het voormalige kerkhof afgebakend worden?
- Zijn er nog graven aanwezig of werd het kerkhof volledig geruimd?
- Wat is de ouderdom van de graven?
- Wat is de densiteit van de begraving?
- Bevinden de graven zich in verschillende stratigrafische niveaus?
- Kunnen de resultaten van de bureaustudie fijngesteld worden?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Wat zijn de aanbevelingen voor het registreren en bemonsteren van de graven?

3. Wetenschappelijke begeleiding

Indien tijdens de prospectie met ingreep in de bodem blijkt dat de expertise die de vergunninghouder voorzien heeft onvoldoende is, kan Onroerend Erfgoed Limburg bijkomende expertise eisen, zonder dat de uitvoerder dit kan inroepen als meerwerk.

De wetenschappelijke begeleiding kan aanbevelingen formuleren inzake methodiek of prospectiestrategie aan Onroerend Erfgoed Limburg en de vergunninghouder. Indien de erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed akkoord gaat met de geformuleerde aanbevelingen dient de vergunninghouder deze ter harte te nemen.

4. Veldwerk

4.1. Bureaustudie

Doel van de archeologische bureaustudie is om de aanwezigheid en bewaringstoestand van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en om zo concrete aanbevelingen te formuleren voor de archeologische prospectie met ingreep in de bodem.

Hiervoor dienen:

- de gekende archeologische en historische gegevens verzameld te worden;
- reeds verstoorde zones in kaart te worden gebracht;
- een beschrijving gemaakt te worden van de geplande werken en de uitvoeringswijze van deze werken.

Volgende bronnen worden minstens geraadpleegd:

- de Centrale Archeologische Inventaris en literaire bronnen die er in vermeld staan
- het primitief kadaster (1823)
- kadasterplannen van het midden en einde van de 19^e eeuw

Muren en vloeren worden pas uitgebroken na de toestemming van de erfgoedconsulent archeologie van Onroerend Erfgoed.

Opeengelegde zones mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel.

Er moeten maatregelen genomen worden tegen overlast door regen- en/of grondwater, die niet schadelijk zijn voor het bodemarchief. Bij de plaatsing ervan wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van dit bodemarchief en de op te graven zones.

4.2.3. Vlakregistratie

Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren.

4.2.4. Spoorbewerking en –registratie

In de proefsleuven dient er een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoend is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Indien nodig wordt het couperen van deze selectie aangevuld met boringen met guts om een inschatting te maken van de gemiddelde diepte van de sporen. De vergunninghouder is vrij in het bepalen van de noodzaak en het aantal boringen.

Bij het fotograferen van sporen en coupes wordt het spoornummer vermeld op het fotobordje.

4.2.5. Bodemprofielen

Buiten de zone van de kerksite met kerkhof moet er per sleuf bij de aanleg ervan en na controle van het eerste archeologisch relevante niveau op sporen, een diepere profielput worden aangelegd zodat minstens 60 cm van de moederbodem zichtbaar is.

In de zone van de kerksite met kerkhof worden er geen profielputten aangelegd in de proefsleuven.

Elke putwand van de proefput wordt opgeschoond, ingetekend en gefotografeerd conform de minimumnormen.

Bij elke profielput wordt de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op plan gebracht.

4.2.6. Metaaldetectie

De metaaldetectie gebeurt met een toestel met metaalsoortuitlesing. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal gaf, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Ingezaamde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md.

4.2.7. Contextgebonden bepalingen

-Prehistorie

Indien buiten archeologische of natuurlijke sporen lithisch of ander steentijd materiaal aangetroffen wordt binnen de sleuven of de kijkvensters, worden deze vondsten driedimensionaal ingemeten. Nog tijdens het veldwerk wordt het materiaal ter evaluatie aan een deskundige voorgelegd, zodat een verdere terreinwaardering (via boringen, evaluatie van bewaring bodemprofiel, enz.) kan uitgevoerd worden. Indien steentijdvondsten aangetroffen worden in jongere archeologische of natuurlijke sporen, dienen deze vondsten ingezameld te worden. Bij aanwezigheid van veel vondsten of kleine vondsten (chips kleiner dan 1 cm) wordt de vulling van het spoor in bulk gerecupereerd en naderhand uitgezeefd op maaswijdte van max 2mm.

-Muren en vloeren

De archeologische uitgravingen kunnen pas terug worden gevuld, rekening houdend met de wetgeving rond bodemverzet en de richtlijnen van de opdrachtgever, nadat de erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed daarvoor de toestemming geeft.

5.Conservatie en natuurwetenschappelijk onderzoek

Er wordt een stelpost natuurwetenschappelijk onderzoek voorzien van 1500 euro.

Om de onderzoeksvragen betreffende de bewaringstoestand en ouderdom van de graven te kunnen beantwoorden, dienen volgende posten te worden voorzien:

- ¹⁴C-dateringen
- Waardering van inhumaties

De aanwending van de posten voor natuurwetenschappelijk onderzoek gebeurt in samenspraak met Onroerend Erfgoed, de vergunninghouder, de opdrachtgever en de wetenschappelijke begeleiding. De vergunninghouder stelt een eerste voorstel tot selectie op.

6.Verwerking

De determinatie van de vondsten gebeurt volgens bestaande typologische classificatiesystemen, met verwijzing naar het gehanteerde systeem.

7.Rapportage

7.1.Nota met aanbevelingen

Er worden nota's met aanbevelingen opgesteld na het afwerken van de bureaustudie en na het afwerken van de prospectie met ingreep in de bodem. Deze nota's worden minimaal 5 dagen voor de vergaderingen door de vergunninghouder aan de erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed (annick.arts@rwo.vlaanderen.be) overgemaakt.

De nota met aanbevelingen voor de bureaustudie omvat minstens:

- de georeferencierte historische kaarten geprojecteerd op het huidige kadaster;
- georeferencierte plannen met aanduiding van de bestaande verstoringen;
- georeferencierte syntheseskaarten van bovenvermelde plannen;
- een georeferencierte advieskaart;
- een korte beschrijving van de resultaten (pdf-bestand) met inbegrip van een antwoord op de onderzoeksvragen.

De nota met aanbevelingen voor de prospectie met ingreep in de bodem omvat minstens:

- een overzichtsplan van de proefsleuven en proefput op leesbare schaal (pdf-bestand);
- plannen van de positieve sleuven en vlakplannen van de proefput met aanduiding van de aangetroffen sporen en indien mogelijk een fasering op leesbare schaal (pdf-bestand);
- een overzicht en beschrijving van de profielen;
- een korte beschrijving van de resultaten (pdf-bestand) met inbegrip van een antwoord op de onderzoeksvragen;
- een onderbouwd selectievoorstel van het uit te voeren natuurwetenschappelijk onderzoek, timing voor de analyses van de geselecteerde monsters en het afwerken van het eindrapport.

7.2.Conceptrapport

Het rapport wordt in conceptvorm bezorgd aan Onroerend Erfgoed Limburg en de wetenschappelijke begeleiding. Het conceptrapport wordt ingediend binnen de 15 werkdagen na het beëindigen van het veldwerk. De inhoud hiervan stemt overeen met de inhoud van het eindrapport zoals omschreven in de minimumnormen en de bepalingen hieronder. De wetenschappelijke begeleiding bezorgt zijn/haar opmerkingen aan de vergunninghouder en aan Onroerend Erfgoed. De leidinggevende archeoloog verwerkt de opmerkingen in het eindrapport.

7.3.Eindrapport

Het rapport bevat naast de elementen uit de minimumnormen ook:

uitgevoerd te worden, dan wel of een behoud in situ mogelijk is. De eindbeslissing over een vervolgonderzoek ligt bij de erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed.

Indien de prospectie met ingreep in de bodem de noodzaak van een archeologisch vervolgonderzoek niet kan duiden, worden de gronden door de daartoe bevoegde ambtenaar van Onroerend Erfgoed vrijgegeven. Zolang de desbetreffende gronden niet zijn vrijgegeven kunnen geen bodemverstorende activiteiten gestart worden.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Beroep:

Binnen de dertig dagen na ontvangst van deze vergunning kan beroep aangetekend worden tegen deze beslissing conform de procedure zoals die is voorzien in artikel 16 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 1 april 2011 en 22 juni 2012. Het beroep dient gericht te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert II-laan 19 bus 5, 1210 Brussel.

Minimumnormen:

De actuele versie van de minimumnormen voor archeologisch onderzoek met bodemingreep in Vlaanderen kan u vinden op <http://www.codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1020865¶m=informatie>.

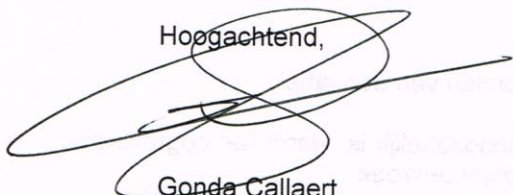
Behandelaar:

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters via de hoger vermelde contactgegevens.

Andere regelgeving:

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert,
Afdelingshoofd Beheer

AANGETEKEND

ARON bvba
T.a.v.: Elke WESEMAEL
T.a.v.: Silke FRANCIS
T.a.v.: Petra DRIESEN
Diesterstraat 44 bus 201
3800 SINT-TRUIDEN

uw bericht van
03 september 2013

uw kenmerk

ons kenmerk
2013/398(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail
werner.wouters@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 39

datum
23 SEP. 2013

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector te DILSEN-STOKKEM, De Schervellaan-Herke Broekstraatje (dossiernummer 2013/398(2))**

Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 04 september 2013.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente **DILSEN-STOKKEM** met adres De Schervellaan-Herke Broekstraatje, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie A, percelen 881C, 881D en 881E**. Het aangevraagde onderzoek betreft het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen en zal uitgevoerd worden tussen **24 SEPTEMBER 2013 en HET EINDE DER WERKEN**.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006, staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.* Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van 1 april 2011 en 23 juni 2006, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genomen, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische prospectie met ingreep in de bodem, waarvoor een vergunning verleend werd aan **Eike WESEMAEL** met nummer **2013/398**.

Uit de opgave van de aard van de detector White's Prizm III SL blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BESLUIT

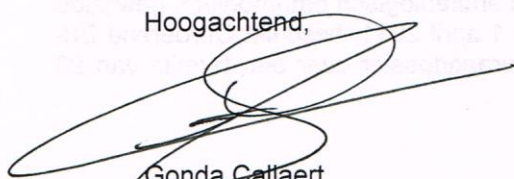
Een **vergunning** voor het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen wordt verleend aan **Eike WESEMAEL** van **24 SEPTEMBER 2013** tot **HET EINDE DER WERKEN** op het terrein gelegen in de gemeente **DILSEN-STOKKEM**, deelgemeente ROTEM met adres De Schervellaan-Herke Broekstraatje, kadastraal gekend als **afdeling 2, sectie A, percelen 881C, 881D en 881E**.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Werner Wouters via de hoger vermelde contactgegevens.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert
Afdelingshoofd Beheer

